

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra slavistiky

Sekce polské filologie

Bakalářská diplomová práce

TERMINOLOGICKÁ BÁZE A TEMATICKÉ PRACOVNÍ LISTY PRO INOVACI VÝUKY
PŘEKLADU A TLUMOČENÍ

(Specializace: Mládežnické subkultury)

BAZA TERMINOLOGICZNA ORAZ ARKUSZ ROBOCZY DLA INNOWACJI
NAUCZANIA, TŁUMACZENIA USNEGO ORAZ PISEMNEGO

(Specjalizacja: Subkultury młodzieżowe)

TERMINOLOGICAL DATABASE AND THEMATIC WORKSHEETS FOR INNOVATION
IN TEACHING TRANSLATION AND INTERPRETING

(Specialization: Youth subculture)

Valerie Jemelíková

Studijní obor: Polská filologie – Ukrajinská filologie

Vedoucí práce: Mgr. Iveta Vyrková

Olomouc 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Lazníkách dne 10. 8. 2011

.....

Valerie Jemelíková

Poděkování

Děkuji paní Mgr. Ivetě Výrkové za odborné vedení, cenné rady a připomínky vztahující se k mé bakalářské práci.

Obsah

Úvod.....	Chyba! Zálložka není definována.
I Teoretická část.....	8
1 Subkultury mládeže.....	8
1.1 Pojem mládež	8
1.2 Pojem subkultura	8
1.3 Subkultury mládeže	9
2 Diferenciace a stratifikace českého a polského národního jazyka	14
2.1 Diferenciace a stratifikace českého národního jazyka.....	14
2.2 Diferenciace a stratifikace polského národního jazyka	18
3 Jazykové varianty.....	23
3.1 Hovorová polština (język potoczny)	23
3.2 Slang mládeže.....	23
3.3 Internacionalizmy.....	28
3.4 Neologizmy	29
3.5 Anglicizmy	30
II Praktická část	34
4 Pracovní listy pro výuku překladu a tlumočení – subkultury mládeže	36
4.1 Slovní zásoba- mládežnické subkultury	36
4.2 Následující text volně přeložte do češtiny.....	40
4.3 Označte, zda jsou následující tvrzení pravdivá či ne.....	41
4.4 Přiřaďte text v pravém sloupci k odpovídající subkultuře	42
4.5 Přiřaďte text v pravém sloupci k odpovídajícímu znaku.....	42
4.6 Následující text přeložte s pomocí slovníku do polštiny.....	44
4.7 Odpovězte na otázky	44
4.8 Napište krátkou esej na téma:.....	45
4.9 Vyluštěte křížovky a slova z tajenek 1 a 2 doplňte do textu	45
4.10 Uspořádejte následující odstavce do celistvého textu:	46
4.11 Přiřaďte synonyma ke slovům v levém sloupci.....	48
4.12 Rozstříhejte podél tlustých čar a zahrajte si hru domino.....	49

4.13 Doplněte do textu nabízená slova v příslušném tvaru a poté text písemně přeložte s pomocí slovníku.....	51
4.14 Doplněte text do komiksu, ve kterém vystupují zástupci subkultur emo a punk, a ústně příběh doplňte.....	52
5 Stručný slovník.....	53
Závěr	59
Anotace	62
Streszczenie.....	63
Abstract	63
Seznam použité literatury.....	64
Seznam zkratk	66
Seznam grafů a obrázků.....	67
Seznam příloh.....	67

Úvod

S fenoménem poměrně vyhraněných a specifických subkultur mládeže se česká a polská společnost setkávají v posledních dvaceti letech ve stále větší míře. Po pádu komunistického bloku dochází k akceleraci přejímání trendů či vytváření trendů nových a současně s využíváním nových možností masmédií jsou různé směry také snadněji šířeny.

Současná společnost prochází během posledních desetiletí vysokým stupněm změny a tyto proměny se odrážejí i v rozsahu a složení slovní zásoby. Právě pro subkultury mládeže je typické obohacování slovní zásoby používáním převzatých a nových slov. Také v oblasti edukace dochází ke změnám. Reakcí na tyto změny jsou snahy o inovaci výuky překladu a tlumočení jak po metodické tak i po obsahové stránce.

Účelem mé bakalářské práce je určitou měrou k těmto snahám o inovaci výuky přispět. Práce se zabývá slovní zásobou mládeže. Subkultury mládeže mohou být nahlíženy různou optikou. Pro efektivní tvorbu materiálu zaměřeného na subkultury mládeže je nutné určit základní determinující znaky náležející jednotlivým minoritním tendencím. Příslušníky jednotlivých subkultur mládeže identifikují některé výrazové prvky, především styly oblékání, módní doplňky, hudba, mnohdy i experimenty s drogami. Zároveň lze říci, že současné subkultury mládeže nejsou přesně vymezené, spíše dochází k určitému pronikání.

Cílem bakalářské práce je analyzovat slova typická pro současné subkultury mládeže, na základě zjištěných faktů vytvořit slovníček obsahující 200 hesel a pracovní listy sloužící jako pomůcka k osvojení daných hesel.

V teoretické části bakalářské práce jsou vymezovány základní pojmy a jsou zpracována teoretická východiska pro praktickou část. V praktické části je za využití odborných slovníků analyzována slovní zásoba současných subkultur mládeže, je vytvářen slovníček o určeném počtu hesel a tematické pracovní listy.

Při analýze slovní zásoby mládeže čerpám z různých internetových blogů, magazínů pro mládež a osobních zkušeností získaných doma i na stážích na univerzitách v zahraničí. Metodou rozhovoru a zúčastněného pozorování mezi mládeží v Olomouci, Varšavě a Lublině získávám relevantní data o základních determinujících znacích různých subkultur mládeže.

Právě pobyt mezi mládeží v různých městech v Česku a Polsku, možnost bezprostředně tak poznávat život různých subkultur mládeže a proniknout hlouběji do jejich mentality, byly motivací k volbě tématu mé bakalářské práce. S vědomím toho, že vytváření pracovních listů

a slovníku specializovaných na subkultury mládeže je téma svou podstatou velmi obsáhlé, zahrnující širokou škálu činností mládeže, vyznačující se nejednoznačností ohraničení a rozsáhlými úseky překrývání s jinými tématy, je mou snahou tuto problematiku vystihnout a přispět tak k inovaci výuky překladu a tlumočení polského jazyka.

I Teoretická část

1 Subkultury mládeže

Pojem subkultury mládeže patří v současné době mezi pojmy stále častěji používané. Pro porozumění tomuto pojmu lze vycházet z významu pojmů mládež a subkultura. Uvedené pojmy jsou tedy v této kapitole přibližovány.

1.1 Pojem mládež

Pojem mládež bývá autory vymezován různě. Jako kritérium vymezení bývá obvykle používán chronologický věk. Na základě sociálně psychologického hlediska lze pojem mládež spojit s kategoriemi pubescence - dospívání (období od 11 do 15 let) a adolescence - mládí (období od 15 do 20 let) (Smolík, 2010:20). V této práci je při užívání pojmu mládež vycházeno z definice uvedené v Pedagogickém slovníku (Průcha a kol, 2003:125). Autory je zde mládež charakterizována jako „sociální skupina tvořená lidmi ve věku od 15 do 25 let, kteří již ve společnosti neplní role dětí, avšak společnost jim ještě nepřiznává role dospělých. Má charakteristický způsob chování a myšlení, jiný systém vzorů, norem a hodnot. Každá generace mládeže reprodukuje některé kulturní hodnoty dané společnosti, některé odmítá a vytváří hodnoty nové“.

Charakterizovat současnou mládež není jednoduchý úkol. S prodlužující se délkou profesní přípravy a s tím spojené ekonomické závislosti, se prodlužuje i horní věková hranice udávaná při vymezování pojmu mládež. Smolík (2010:19) přisuzuje určitou roli i kultu mládí, který „má vliv na fakt, že se mezi mládež počítají i osoby, jež by před několika desítkami let do této kategorie rozhodně nepatřily“.

1.2 Pojem subkultura

J. Buryánek (2005:143) charakterizuje pojem subkultura jako „společenství lidí, které je charakteristické určitými znaky (hodnotami, symboly, chováním, zvyky, vzhledem) uvnitř širšího

kulturního rámce, do něhož patří. Subkultura záměrně udržuje svou odlišnost vůči dominantním normám, z nichž některé zcela vědomě neguje“. J. Jandourek (2001:143) ji definuje jako „kulturu dílčí skupiny, která se více nebo méně odlišuje od převládající, většinové a ‘oficiální’ kultury“. Subkultura je tedy dílčí kategorie majoritní kultury, společenství lidí, kteří se vyznačují společnými hodnotami, zvyky, ideologiemi, chováním, vzhledem apod. Většinou záměrně odmítají hodnoty dominantní kultury, odklání se od politických a myšlenkových proudů, ale i od typického odívání.

1.3 Subkultury mládeže

„Subkultura mládeže je typ subkultury vázaný na specifické způsoby chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem, životní styl odrážející podmínky života. Subkulturu mládeže lze smysluplně vymezit a pochopit pouze ve srovnání s hodnotami, chováním a životním způsobem dospělých v jedné a téže společnosti“ (Smolík, 2010:35).

Podstatným hlediskem subkultur mládeže je styl, protože pomocí něho se jednotlivé subkultury liší od většinové společnosti, ale také od sebe navzájem. Jejich styl se skládá z image, tj. účesu, oblečení a různých doplňků, vystupování a speciální slovní zásoby a způsobu, jakým je prezentována. Dalším úzce spojeným termínem je subkulturní scéna, tedy sociální styk, ve kterém mají aktéři stejný životní styl a stejným způsobem tráví volný čas, i když se navzájem vůbec nemusí znát. Životní styl jednotlivce, čili osobitý způsob uspořádání aktivit, vztahů, chování a hodnot, mají společné jádro s určitou subkulturou. Identita jedince se vyvíjí a prochází určitými krizemi, zvláště v mladém věku. Ze sociálního hlediska se dělí na osobní a sociální aspekt identity. Pro osobní identitu je podstatné uvědomit si vlastní jedinečnost a najít odpověď na otázku ‘kdo jsem’, u sociální identity je důležitý pocit začlenění a nalezení odpovědí na otázky ‘kam patřím’ a ‘kam směřuji’. Podstatné jsou obě složky identity. Dalším zásadní složkou je stupeň angažovanosti jedince. V každé subkultuře se vyskytují přívrženci aktivní a pasivní. Aktivní se angažují např. pořádáním koncertů a protestních akcí, vydáváním nejruznějších článků, časopisů a hudebních nahrávek, pasivní se na utváření subkultury podílejí jen minimálně, přesto má pro ně ale velký význam. Existují i takoví, kteří nevnímají ideologii subkultury ani nevyjadřují její postoje, jen sledují její módní trendy (Smolík, 2010).

Subkultury mládeže jsou v současnosti autory pokládány za do určité míry nestabilní společenské fenomény. Nejsou již tak výrazně vymezené jako v předchozích letech a dochází mezi nimi k relativnímu pronikání. Příznivci subkultur jsou poměrně nestálí, často u nich převažuje zájem o módní trendy, image a vyžití ve volném čase (tamtéž).

Následně jsou uvedeny hlavní znaky některých vybraných subkultur, především subkultur dostatečně početných, vyprofilovaných a dlouhodobě vnímaných.

Hippies

Jinak také tzv. květinové děti šedesátých let dvacátého století. Navázali na hnutí beat generation neboli beatniky, členy volného hnutí v USA. Hlavním politickým tématem hippies bylo zavrhování války ve Vietnamu. Šíří a podporují myšlenky míru, lásky, svobody a nenásilí, odmítají materiální hodnoty, rasismus a imperialismus. Prosazují názor, že se člověk nemá honit za penězi, ale více si užívat. Název hippies vznikl z anglického slangu, ve kterém *hip* znamenalo chytrý. Člověk hip má rychlé a vtipné myšlení, dívá se na svět s ironickým odstupem a naplňuje ho láska k životu a lidem. Propagovali jednak mír, volnost, lásku, krásu, spontánnost, rovnost, upřímnost, ale také pohlavní promiskuitu a drogy. Dobrovolně volili chudobu a od hodnot majoritní společnosti utíkali k základním lidským citům. Připodobňovali se obyvatelům černošských ghett, odtud módní účes afro, křiklavé barvy, nejrůznější ozdoby a okouzlení sexem a rytmem. Móda hippies je velmi výrazná, nejčastěji nosí volné kalhoty nebo dlouhé sukně v přírodních barvách, květinové vzory a hojně jsou ověšeni korálky. V době rozmachu vytvářeli hippies různé druhy alternativního umění, nejvýraznější byla hudba, převážně rock'n'roll. Nejslavnější zpěvák byl bývalý člen skupiny Beatles John Lennon. Do dějin se také zapsal hudební festival Woodstock, který byl protestem proti válce ve Vietnamu a konzervativním hodnotám. Jak muži, tak ženy mají zpravidla dlouhé vlasy. Úpadek hippies má na svědomí mimo jiné prezentace negativních prvků v médiích, sociální problémy a komerční zneužívání, přesto ale jako subkultura pořád existuje. Filozofie hippies přetrvává, jen pozměněna vlivem současnosti (Smolík, 2010, Chaciński, 2010).

Skinheads

Subkultura skinheads, zkráceně skins nebo skiní, vznikla v anglickém dělnickém prostředí na konci šedesátých let dvacátého století z kořenů subkultur mods, rockers a teddy boys jako

protiklad hippies. Po čase se ustálila výrazná subkulturní uniforma, tou byly džíny, kostkované košile nebo sportovní trička, šle, vysoké těžké boty, tehdejší americké letecké bundy, tzv. bombery a kvůli drsnějšímu výrazu vyholená hlava a tetování. Propagovali kult mužnosti, patriotizmu, násilí a agresivity, jejich hlavním terčem byli barevní imigranti. Pro skiny je charakteristická skupinová identita potlačující individualismus. Oblíbenou hudbou je zpravidla punk a rock. Tato subkultura vždy byla a je i dnes důležitým tématem pro média a policejní složky. Česká skinheadská skupina Orlík vytvořila základ pro ideovou a hudební výbavu nejen české scény, která čím dál výrazněji přebírá nacistickou ideologii. V současné době subkultura skinheads vystupuje ve dvou proudech, ultrapravicovém a apolitickém, ale už není taková, jaká byla před lety (Smolík, 2010, Chaciński, 2010).

Punk

Punková subkultura se začala vyvíjet v polovině šedesátých let dvacátého století v USA a Anglii jako projev úsilí dělnické mládeže o přirozenost ve svém projevu a cítění. Vycházela hlavně z naprostého odmítání společenských norem a komerce, nedůvěry k náboženství, politice a nihilistické nespokojenosti s osudem. Výrazem toho všeho byla hudba, projev, oblékání a celkový životní styl, často i squatting, sklon k anarchizmu a vandalizmu a tolerance vůči drogám. V punkových písních se vyjadřovaly a dodnes vyjadřují nekompromisní postoje k ožehavým tématům a projevy vzteku. Obecně platí, že základem punku je provokace, ale nikdy nebyl a není násilný. Vyznavači nejčastěji nosí extravagantní oblečení, které má šokovat a provokovat ostatní, např. roztrhané džíny, těžké boty, nášivky, spínací špendlíky a placky. Vlasy bývají často neupravené nebo v některých částech vyholené. V nedávné době se začal často vyskytovat účes 'číro'. Punková hudba je často jednoduchá a ostrá, vrací se k počátkům rocku. Texty bývají provokativní a satirické. Největší rozmach punk zaznamenal v roce 1976 v Anglii, kdy vznikla legendární skupina Sex Pistols. Punkové koncerty jsou typické tzv. pogováním, což je označení pro specifický chaotický tanec (Smolík, 2010, Chaciński, 2010).

Fotbaloví chuligáni

Na vznik této subkultury, která se vytvářela v šedesátých a sedmdesátých letech v Anglii, měly podíl všechny výše zmíněné subkultury. Členové této subkultury se v důsledku vlastního ztotožnění s cíly určitého fotbalového klubu vyžívají v násilných srážkách s příznivci druhého

klubu, pořadateli a policií. Neberou při tom zřetel na právní ani společenské normy. Ke konci sedmdesátých let došlo k určité koexistenci mezi fotbalovými chuligány a skiny. Postupně se vytvářely organizované gangy fotbalových fanoušků - násilníků, pro které sportovní fandovství už není důležité, ale soustředí se pouze na organizování násilných střetů nejen na fotbalových stadionech, ale i v jejich okolí. Fotbaloví chuligáni vystupují v partách a prezentují se mimo jiné tzv. graffiti nebo vylepováním nálepek s motivy svého klubu. Časem se negativní jevy chuligánství staly společenským problémem. V polsku je tato subkultura velice rozšířená, i regionální fotbalové kluby mají své chuligánské kluby (Smolík, 2010, Chaciński, 2010).

Graffiti a hip hop

Subkultura graffiti je úzce spjata se subkulturou hip hop, obě vznikly v sedmdesátých letech dvacátého století v černošských ghetech v USA. Hip hop není jen hudba, ale životní styl a jako umělecká forma zahrnuje breakdance, rap a beatbox, DJing a graffiti, čili obsahuje hudbu, určitou formu zpěvu, tanec a grafické znázornění. Móda je určena převážně pro muže a má vyzařovat luxus a bohatství, proto nosí výrazné zlaté řetězy a značkové oblečení, které často bývá volné, až velké a kšiltovky, tzv. bejsky. Velmi často bývá propojený se skateboardingem nebo snowboardingem a tolerantní k měkkým drogám. I když je graffiti samostatnou subkulturou, jeho vzestup nastal až s celosvětovým komerčním úspěchem hip hopu. Graffiti, osobité výtvoř spreji, je spojováno s vandalizmem, stříkáním po fasádách, vlacích nebo kulturních památkách (Smolík, 2010, Chaciński, 2010).

Metal

Hudební směr, který se proměnil v metalovou subkulturu, vznikl na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let dvacátého století, za zakladatele je považována anglická skupina Black Sabbath, jejíž tvorba vyjadřuje silné vášně a názory s důrazem na negativní politická témata a konflikty lidí. V některých náboženských zemích jsou metalisté chápáni jako poslové ďábla, což umělci vítají jako vhodnou image, kterou hojně podporují. Metalová image džínového nebo koženého oblečení, dlouhých vlasů, podmalovaných očí, provokativních nápisů a obrázků, výrazných stříbrných křížů, okovaných pásků a motivů smrti u některých jedinců vyvolává rozhořčení. Příznivci metalu na image kladou velký důraz, zabývají se magií a spiritualitou, za symboly užívají čísla 666, obrácené kříže a pentagram (Smolík, 2010, Chaciński, 2010).

Gothic

Pojmem gothika, která má kořeny v tzv. černém romantizmu, se označuje hudební styl a subkultura, která vznikla začátkem osmdesátých let v Anglii. Charakteristické pro ni je obdivování temnoty a tajemna obecně, které se objevuje v básních, písních a celkové hororové image. Přívrženci tohoto stylu se zpravidla oblékají temně, make-up bývá až strašidelný, bílý obličej, černé oči, záliba v tmavých rtěnkách. Ženy mívají dlouhé tmavé rozpuštěné vlasy a sukni až po zem, muži nosí dlouhé tajemné pláště a vše bývá doplněno kříži, pentagramy nebo i obojky na krk. Hudba vychází z punkrocku, melodie jsou monotónní a budí pocit temnoty, texty písní jsou plné zoufalství, vzteku, konfliktů a hledání odpuštění. O gothicích převládá přesvědčení, že trpí depresemi a sebepoškozují se (Smolík, 2010, Chaciński, 2010).

Emo

Emo styl, který je považován za podstyl stylu gothic, se v poslední době dostal rychle do popředí a dá se pokládat za celosvětový fenomén a čistě komerční záležitost. Hudební profil zahrnuje styly jako punkrock, indie a pop s výraznou melodií a emotivní atmosférou. Písně jsou táhlé, s vokálním kontrastem mezi zpěvem, šeptem, řevem a často i pláčem. Charakteristické pro emo subkulturu jsou rovné černé vlasy a ofinou do obličeje, piercing, výrazné líčení, upnuté kalhoty a trička s potiskem v převážně v černých barvách. Příslušníci si často libují v melancholii a temnotě, jsou přecitlivělí vůči sobě i okolnímu světu, někteří jsou fascinováni smrtí a mají sklony k sebepoškozování. Skupiny příznivců se stále častěji utvářejí ve virtuálním světě, kde vytvářejí tzv. blogy, kde vyjadřují své emoce a postřehy (Smolík, 2010, Chaciński, 2010).

2 Diferenciace a stratifikace českého a polského národního jazyka

Pro porozumění problematice jazyka současných mládežnických subkultur je třeba objasnit rozdělení národního jazyka. V této kapitole budou přiblíženy možnosti diferenciace a stratifikace českého národního jazyka a následně i polského národního jazyka.

2.1 Diferenciace a stratifikace českého národního jazyka

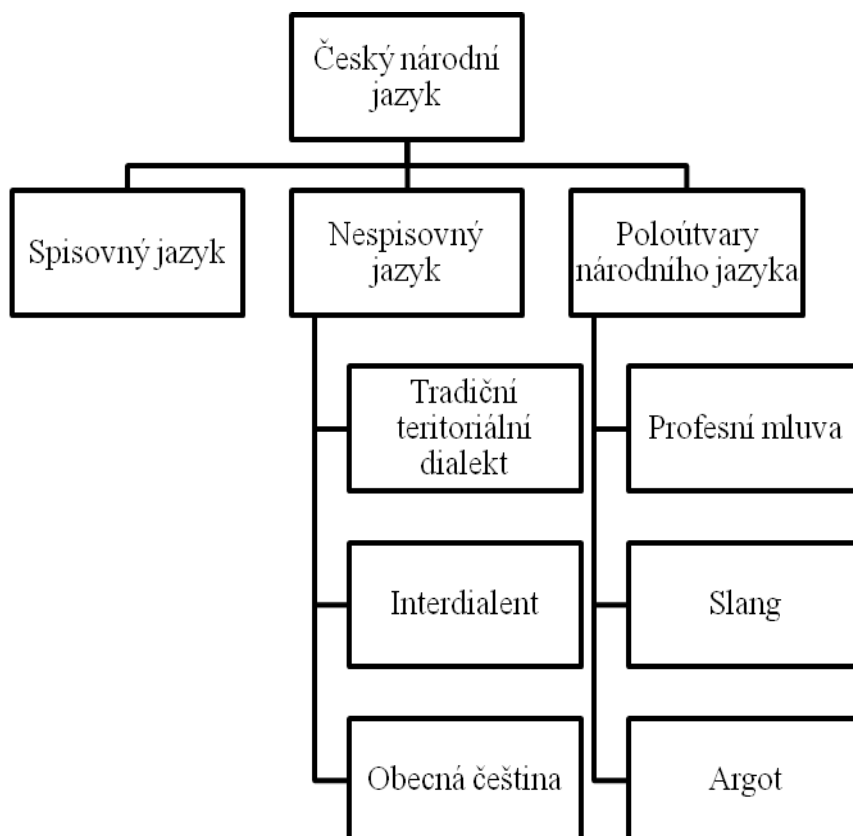
Národní jazyk, v tomto případě český, je soubor výrazových prostředků, který je územně vymezený, funkčně a teritoriálně diferencovaný a sociálně stratifikovaný. Chloupek a kol. (1990) zahrnují do českého národního jazyka tyto útvary: 1) spisovný jazyk, 2) nespisovné útvary, do kterých řadí a) tradiční teritoriální dialekt, b) interdialekt, c) obecnou češtinu a 3) poloutvary národního jazyka, kam zařazuje a) profesní mluvu, b) slang, c) argot. Uvedené rozdělení lze přehledně znázornit grafem (Graf 1).

2.1.1 Spisovný jazyk

Spisovný jazyk je nejdůležitější jednotkou národního jazyka. Jako jediný ze všech útvarů národního jazyka podléhá kodifikaci a plní funkci národně a společensky reprezentativní. Je tedy určen především pro používání na oficiální úrovni. Termín kodifikace objasňuje Chloupek a kol. (1990:48) jako „společensky závazné institucionalizované stanovení uzlových prvků spisovné jazykové normy v soudobých slovnících, mluvnících a jazykových příručkách.“ Centrem kodifikačních snah je Ústav pro jazyk český, za kodifikační soubory jsou považovány zejména *Pravidla českého pravopisu*, *Slovník spisovného jazyka českého*, časopis *Naše řeč* apod.

Jelikož se hovorová čeština nepovažuje za samostatný útvar národního jazyka, objevují se pochybnosti týkající se otázky, jestli je možné spisovným jazykem nejen psát, ale i mluvit. Odpověď na tuto otázku nám nabízí Chloupek a kol. (1990:50): „Hovorová čeština plní uživatelům dvojí funkci: Jednak je nástrojem veškerého dorozumívání těm občanům, kteří užívají výhradně spisovného jazyka. Jednak funguje jako nástroj běžného dorozumívání, je jednou ze strukturních náplní běžné mluvy (vedle dialektů, obecné češtiny apod.). Výrazové varianty

jako *prima*, *blázinec*, *lítat ode zdi ke zdi*, *kolíbka* apod. nestačí k tomu, abychom uznávali početnou řadu prostředků hovorové češtiny – jsou to prvky běžné konverzace a mohou se objevovat v kontextu plně spisovném (třebaže většinou ne v řeči psané).“

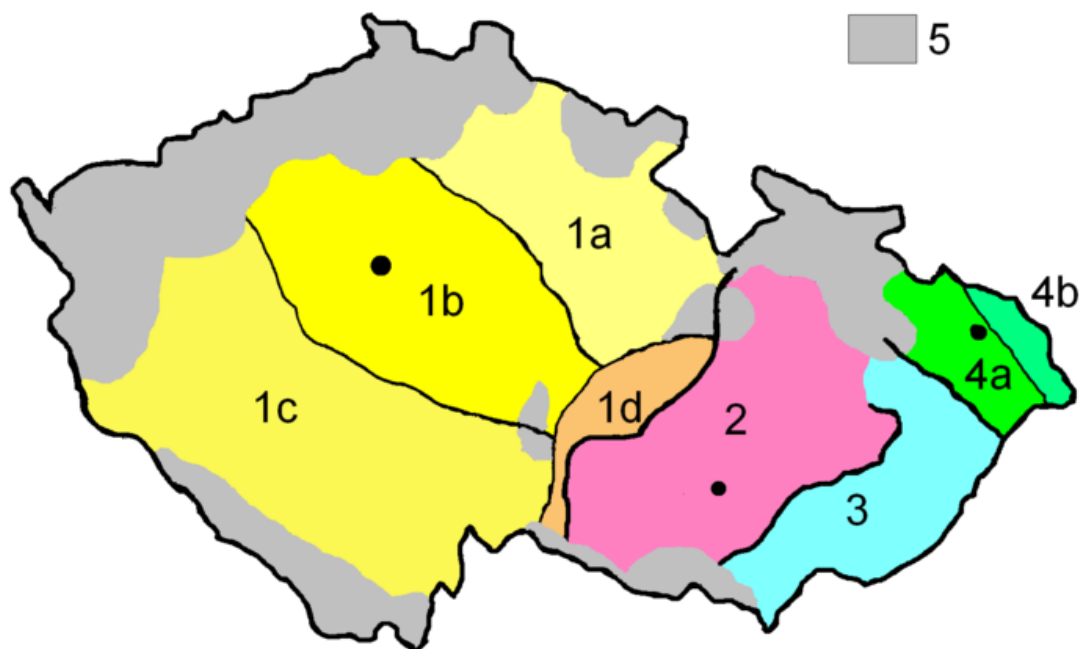
Graf 1: Diferenciace a stratifikace českého národního jazyka (Chloupek, 1990)

2.1.2 Nespisovné útvary

Další skupinu tvoří nespisovné útvary, které Chloupek a kol. (1990:51) rozdělují na tradiční teritoriální dialekty, interdialekty a obecnou češtinu.

2.1.2.1 Tradiční teritoriální dialekt

Dialekt neboli nářečí obecně znamená dílčí jazykový útvar ve spojitosti k vyššímu celku. Tradiční teritoriální dialekt označuje konkrétní útvar národního jazyka, který přísně podléhá normě, je teritoriálně ohraničený, stylově neutrální, užívaný spontánně v běžné mluvě, okrajově také jako prostředek lidové slovesnosti, protože je již několik století přenášen ústní tradicí (tamtéž). Tradiční nářečí dnes pozvolna zanikají, udržují se mezi staršími generacemi převážně na venkově. Dají se podle některých společných znaků rozdělit do několika skupin a podskupin. Pro přehlednější orientaci je přiložena mapa českých nářečí (Obrázek 1).

Obrázek 1: Nářečí češtiny (Wikipedia, Čeština, 2011)

Nářečí češtiny: 1 – česká skupina (podskupiny: 1a – severovýchodočeská, 1b – středočeská, 1c – jihozápadočeská, 1d – českomoravská), 2 – středomoravská skupina, 3 – východomoravská skupina, 4 – slezská skupina (4a – slezskomoravská podskupina, 4b – slezskopolská podskupina), 5 – nářečně různorodé oblasti.

2.1.2.2 Interdialekt

Interdialekty neboli nadnářečí bývají charakterizovány jako poslední vývojové stádium dialektů, jako nestabilní jednotka národního jazyka. Vznikají mísením jednotlivých regionálních nářečí, která jsou zbavována nápadných znaků a inovována, nebo pronikáním spisovné češtiny do tradičních teritoriálních dialektů. Na českém území se rozlišují čtyři hlavní interdialekty: *obecná čeština*, *obecná hanáctina*, *obecná moravská slovenština*, *obecná slezština*. Nejrozšířenějším z nich je *obecná čeština*.

2.1.2.3 Obecná čeština

Obecná čeština jako útvar národního jazyka je jedním ze čtyř hlavních interdialektů a plní vyšší komunikační funkci. Na rozdíl od ostatních interdialektů se objevuje v krásné literatuře a dramate, tím se odtrhuje od podstaty interdialektů a stává se tak celonárodní nespisovnou formou.

2.1.3 Poloutvary národního jazyka

Poslední skupinu reprezentují poloutvary národního jazyka, které lze dále členit na profesní mluvu, slang a argot.

2.1.3.1 Profesní mluva

V určitých zaměstnáních vzniká profesní mluva, která slouží k dorozumívání se mezi zaměstnanci, kteří užívají zkrácených pojmenování, termínů a frází bez ohledu na jejich spisovnost, snaží se pouze o jazykovou hospodárnost a jednoznačné označení. (Např.: profesní mluva zdravotnická: *pacoš* – pacient, *kožař* – kožní lékař.)

2.1.3.2 Slang

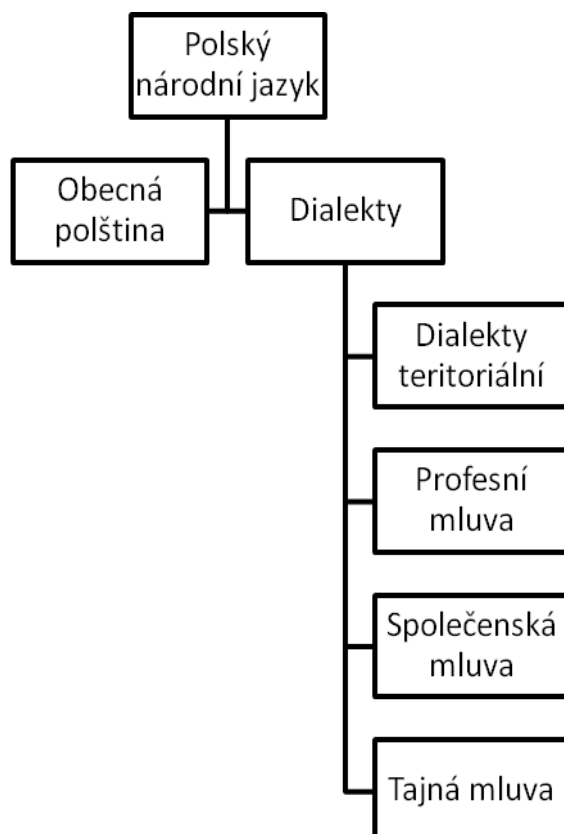
Slang je mluva užívaná skupinou lidí spjatých stejným zájmem. Vytváří se na principu jazykové hry (např. použitím metafor, zkracováním slov, redukcí víceslovných pojmenování) a zvukových svérázností (např. intonace, tempo, dynamika řeči). (Např.: studentský slang: *cviko* – odborné cvičení, *filda* – filozofická fakulta.)

2.1.3.3 Argot

Argotem bývá nazývána mluva společenské spodiny, např.: překupníků drog, narkomanů, zlodějů. Principem je vytvořit tajnou mluvu, které okolí nebude rozumět. Jako příklad literárně zaznamenaných argotických mluv v České republice lze uvést mluvu tzv. *pražské galérky* nebo *brněnské plotny*, dále je známý argot zlodějů, prostitutek a pasáků. Všechny staré argoty čerpaly z jazyka jidiš a z romštiny. (Např.: mluva brněnské plotny: *rola* – nádraží, *lochčit se* – smát se.)

2.2 Diferenciace a stratifikace polského národního jazyka

Podle typologie významného polského lingvisty P. Bąka (1997) se polský národní jazyk dělí na obecnou polštinu, která je používána na celém území všemi společenskými vrstvami, a na dialekty. Někteří vědci, mezi nimi i A. Wilkoń (1987), k rozdělení ještě připojují třetí kategorii, a sice kategorii smíšených jazyků (*języki mieszane*) jinak též nářečí města.

Graf 2: Diferenciace a stratifikace polského národního jazyka (Bąk, 1997)

2.2.1 Obecná polština (język ogólny)

Obecná polština, někdy nazývaná také jako spisovná, je variantou národního jazyka vystupující v podobě mluvené i psané. Jako rozvinutý jazykový systém je nejuniverzálnějším nástrojem komunikace, jazykem užívaným na celém státním území, jazykem literatury a úřadů. Podléhá kodifikaci.

2.2.2 Dialekty (gwary ludowe)

Dialektem se označuje mluva venkovského obyvatelstva, která má původ v dávné historii. Od spisovného jazyka se odlišuje specifickými rysy, převážně fonetickými a lexikálními.

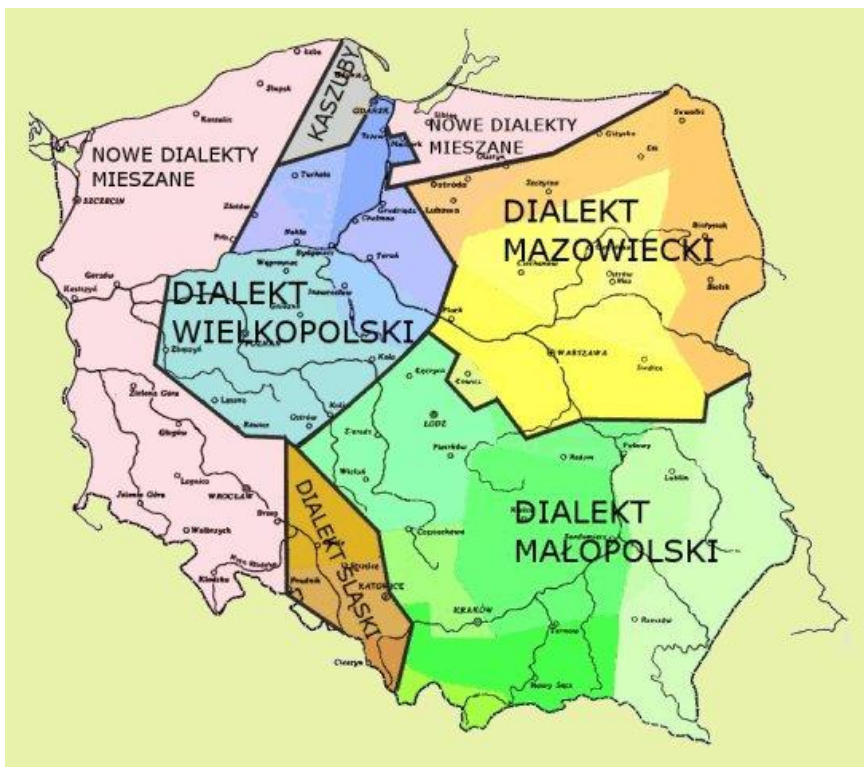
Dialekty se od obecné polštiny liší ve všech systémových vrstvách jazyka, tedy ve slovní zásobě, fonetice, morfologii i skladbě. V polských dialektech se největší změny projevují v nosových samohláskách, v některých oblastech se například vyslovují bez nosové rezonance, tedy jako samohlásky ústní (Bał, 1997:24). Podléhají rozvoji, který není znormalizovaný žádnými pravidly, proto někdy předběhnou změny, které nastanou v jazyce spisovném. To znamená, že vliv dialektů na spisovnou formu jazyka je důležitý a stálý, jelikož do něj vnášejí nové formy, výrazy a frazeologická spojení (Dubisz, 1995).

Bał (1997) polské dialekty člení do čtyř podskupin a to na dialekty teritoriální, profesní mluvu, společenskou mluvu neboli slang a tajnou mluvu neboli argot.

2.2.2.1 Dialekty teritoriální (gwary terytorialne)

Teritoriální variantou jazyka je mluva obyvatel, zejména venkovského, na vymezeném území, vyjmutá z obecné polštiny a sousedních nářečí.

Handke (2001) rozlišuje pět velkých teritoriálních dialektů: dialekt malopolský (małopolski), dialekt mazowiecký (mazowiecki), dialekt slezský (śląski), dialekt velkopolský (wielkopolski) a dialekt kašubský (kaszubki). Pro lepší orientaci je přiložena mapa polských dialektů (Obrázek 2).

Obrázek 2: Nářečí polštiny (Lucinski, 2009)

Bąk (1997:34) se také zmiňuje o centrálním dialektu (gwara centralna), mezidialektální variantě polského jazyka, který je charakterizován poměrně velkou jednoduše. Jazyk i slovní zásoba centrálního dialektu jsou velmi blízké mluvené obecné polštině.

Kromě teritoriálních dialektů existují také varianty jazyka změněné podle prostředí, třídy a vrstvy, ve kterém se užívají, ty ovšem nemají jiný gramatický systém, pouze rozdílnou slovní zásobu (Bąk, 1997). Někteří jazykovědci, jako například Wilkoń (1987:46), tyto skupiny nezařazují mezi dialekty, nýbrž mezi sociolekty.

2.2.2.2 Profesní mluva (gwary zawodowe)

Profesní mluva, tzv. profesionalizmy, se vyznačuje speciální slovní zásobou, neznámou obecné polštině, jejímž cílem je především zkratovitost. Jako příklad lze uvést mluvu horníků,

právníků, lékařů apod. (Bąk, 1997:35). Například v hornické mluvě pojmenovávají vykopané uhlí jako *urobek* (místo *wydobyty węgiel*) nebo boční stěnu v dolu jako *ocios* (místo *boczna ściana w kopalni*).

4.2.2.3 Společenská mluva, slang (gwary środowiskowe)

Vnikají ze společenských rozdílů, vyznačují se převážně expresivností a synonymičností. Používání společenské mluvy je omezené pouze pro určitou skupinu, v ostatních případech je nevhodné. Například studenti středních škol nazývají matematiku jako *matma* (místo *matematyka*), nedostatečnou známku jako *gol* (místo *ocena niedostateczna*) nebo učitele *belfer* (místo *nauczyciel*) (tamtéž).

2.2.2.4 Tajná mluva, argot (gwary tajne)

Další skupinu tvoří dialekty tajných skupin, nazývané též žargonem. Ty užívají hlavně zloději a chuligáni, kterým záleží na tom, aby jim lidé mimo jejich skupinu nerozuměli. Jejich tajné výrazy pocházejí většinou z cizích jazyků nebo jiných dialektů (tamtéž). Například ve vězeňské mluvě označují slovo strach jako *cykor* (místo *strach*), prostitutka jako *ćma* (místo *prostytutka*) nebo holku jako *lala* (místo *dziewczyna*).

3 Jazykové varianty

Mezi jazykové varianty lze zařadit hovorovou polštinu, slang mládeže, internacionalizmy, neologizmy a anglicizmy.

3.1 Hovorová polština (język potoczny)

Hovorový jazyk lze charakterizovat jako jazyk každodenní komunikace, neoficiální, spontánní, plný exprese, užívaný převážně v ústní formě. Čerpá z prostředků spisovného jazyka, dialektů i žargonů a může být užit v každé situaci. V hovorové verzi jazyka je možné pomocí exprese snadno vyjádřit vztah k druhému člověku nebo světu obecně.

Hovorová polština vystupuje ve dvou základních variantách. Varianta neutrální, běžná, standardní, jakou užívá spousta lidí v běžných situacích a varianta expresivně zabarvená, která se uplatňuje převážně v přátelských kruzích, konfliktních situacích (Wilkoń, 1987).

Jako příklady poslouží *zatłoczony pociąg* (přečpaný vlak), *złizać tablicę* (smazat tabuli), *zasuwać głupoty* (kecat blbosti), *kupić mięcho* (koupit flákotu masa), *woda rozmowna* (vodka), *afro* (afro), *bejsbolówka* (baseballová čepice), *nara* (čau), *siemanko* (jak to jde), *blokowisko* (sídliště), *grafficiarz* (grafitřák), *kolnąc* (brnknout), *wypasiony* (pořádný), *chodak* (střevíce z lýka), *klubowicz* (klubista), *witka* (haluz), *singiel* (singl), *komórka* (mobil), *lenonki* (lenonky), *pieszczoch* (miláček), *piórka* (jemné vlasy), *plereza* (typ mužského účesu), *podmalować się* (zmalovat se), *potargać* (rozcuchat), *sznurówka* (tkanička), *saksy* (brigáda v zahraničí), *nudziarz* (nudař) aj.

3.2 Slang mládeže

Označení slang mládeže se do značné míry překrývá s označením studentský slang v širším smyslu.

Podle Hubáčka (1981:18) je slang „svébytná součást národního jazyka, jež má podobu nespisovné vrstvy speciálních pojmenování realizované v běžném (nejčastěji polooficiálním a neoficiálním) dorozumívacím styku lidí vázaných stejným pracovním prostředím nebo stejnou

sférou zájmů a sloužící jednak specifickým potřebám jazykové komunikace, jednak jako prostředek vyjádření příslušnosti k prostředí či k zájmové sféře“.

Mluva mládeže překypuje originalitou, důvtipem a nemalou jazykovou fantazií a může být pochopena jako reakce na šedou frázovitou mluvu dospělých. Často bývá středem pozornosti starších generací a je většinou chápána s nelibostí a odsuzována. Jirsová a kol. (1964) komentují, že „jde o vyjadřování velmi nápadné, často provokující svou nenuceností, přímostí nebo i bezohledností, většinou hýřící slovními hříčkami, metaforami, příměry, a vždy silně expresivní. (...) Nikdo nebude pochybovat o tom, že mladí lidé mají odlišnější vztah k životu než dospělí. Tato odlišnost se projevuje např. v radikálnosti názorů, v přímočarosti při jednání (mládež nazývá často věci pravými jmény, přímo, nekonvenčně, bez frází), v intenzivnějším prožívání citů, v nespoutanosti temperamentu a fantazii apod., a to vše se výrazně odráží i v jazyce mládeže. Připomeňme jen ono časté odsuzování nebo ironizování čehokoli nevybíravými výrazy, ono nadměrné množství nejrůznějších označení i nadávek v řeči dětí i mládeže.“

Slang mladých není možné hodnotit z hlediska spisovnosti nebo nespisovnosti, používá se totiž v situacích, kdy jsou v kolektivu známých lidí a pokud podmínky takovou uvolněnost dovolí. Mimoto jsou výrazy pomíjivé, lehce se opotřebují a jsou nahrazeny novými dříve, než by mohly přejít do jiných jazykových vrstev. Také jsou přebírány výrazy ze spisovného jazyka, mění se však, na základě metafor, jejich význam.

Výraznou složkou jazyka mládeže, stylové varianty mluveného jazyka, je kromě silné expresivnosti také výslovnost a intonace. Čerpáním výrazů z nejrůznějších vrstev jazyka a jejich spontánním používáním vedle sebe nabývají i neutrální výrazy expresivního zbarvení. Uplatňují se rovněž slovní spojení z populárních knih, filmů, seriálů a písní.

3.2.1 Slovtvorba jazyka mládeže

Z hlediska slovtvorby lze expresiva, která se hojně objevují v mládežnickém slangu, rozdělit na deminutiva, augmentativa, vulgarizmy a eufemizmy.

Deminutiva jsou „substantiva, popř. slova jiného druhu se zdrobněným významem (oproti neutrálnímu významu jiného, příbuzného slova), často s pozitivním hodnocením, např. *doměk*, *malinký*“ (Lotko, 2005:25). Zdrobněliny neoznačují jen malou velikost, ale i pozitivní

emocionální vztah k určitému člověku, zvířeti nebo věci, např. *zajíček* nemusí být jen malý zajíc, ale také zajíc sympatický, roztomilý. V polském jazyce se tvoří pomocí sufixů *-ek, -ik, -yk, -ka, -ko* regulérním způsobem. Zdrobněliny mají vždy stejný rod jako slova, od kterých jsou tvořena. Např. *browarek* (od *browar*) – piwo (pivo), *studencik* – student (student), *piąteczka* – piątka (pětka), *facecik* (od *facet*) mężczyzna – (chlapík, mužík) aj.

Augmentativa jsou „substantiva, popř. jiné slovo zveličeného významu (oproti neutrálnímu významu jiného, příbuzného slova), často s negativním hodnocením, např. *chlapisko, dlouhatánský*“ (Lotko, 2005:19). Jsou opakem deminutiv, čili slova, která naznačují negativní emocionální zabarvení, ironii, opovržení, nebo označují nadměrnou velikost. Např. *deprecha* – depresja (deprese), *piącha* – piątka (pětka), *dwójczyna* – dwójka (dvojka) aj.

Vulgarizmy jsou „hrubé, obhroublé, společensky nepřipustné výrazy, tabu“ (Lotko, 2005:124), sprostá slova, která vyjadřují negativní emotivní postoj a ve společnosti jsou považována za nevhodná. Např. *mózgojeb* – wino (víno), *dojara* - kobieta z dużymi piersiami (žena s velkými prsy), *pizda* - żeński organ płciowy (ženský pohlavní orgán), *dupa* - część ciała, na której się siada (prdel, naprostý vůl), *chuj* - członek męski (mužský pohlavní orgán), *cipa* - żeński organ płciowy (ženský pohlavní orgán), *zajebisty* - bardzo intensywny (zajebaný), *kurwa* – prostytutka (prostitutka), *jebać* - mieć stosunek płciowy (mít pohlavní styk) aj.

Eufemizmy jsou „slova n. výrazy označující nepříjemný n. nežádoucí fakt (denotát) zjemňujícím nebo vylepšujícím způsobem, a to na místo označení přímého a hrubého ap., např. *zavřít oči* místo zemřít, *neslyšící* místo hluchý“ (Lotko, 2005:33), např. *kobieta lekkich obyczajów* – prostytutka (prostitutka), *tam gdzie król piechotę chadza* – ubikacja (toaleta), *popłynąć* – zakochać się (zamilovat se), *kapturek* – prezerwatywa (prezervativ), *zupa chmielowa* – piwo (pivo), *zostawić kogoś na lodzie* – okraść (okrást) aj.

Z výzkumu Vyrkové (2007) vyplývá, že slangová slovní zásoba nejčastěji vzniká pomocí derivačních procesů. Derivace, čili „morfologické tvoření slov pomocí afixace a dalších postupů, např. deprefixace; sled řetězců symbolů, v němž první je začáteční a každý další vyplývá z předcházejícího (na základě uplatnění jednoho gramatického pravidla)“ (Lotko, 2005:26).

Ke slovotvornému základu se připojuje slovotvorný afix, ve slangové slovní zásobě převážně prefix a sufix, méně pak interfix.

Derivaci sufixální se vytvářejí převážně podstatná jména, přídavná jména, slovesa a příslovce. Připojením sufixu se mění gramatické vlastnosti i význam výchozího slova. Dodávají se zvláště sufixy *-ing, -er, -acja, -ista, -owy, -wiec, -yczny, -anie, -istka, -alnia, -arz, -ownia* aj.

Např. *sracz* (od srać) – WC (hajzl), *sikacz* (od sikać) – słabe wino (brynda), *babiarz* (od baba) – kobieciarz (děvkař), *imprezownia* (od impreza) – klub studecki (klub), *clubbing* (od club) – chodzenie do klubów (klubing), *ciupanie* (od ciupać) – granie na komputerze (paření, hraní na počítači), *kserówka* (od ksero) – kopie ksero (kopie), *zarzucanie* (od zarzucać) – palenie papierosów (kouření cigaret), *skwater* (od skwat) – (squatter), *bloker* (od blok) - , *punkowiec* (od punk) - przedstawiciel subkultury młodzieżowej punk (pankáč), *singlowy* (od singel) – (singl), *gigantyczny* (od gigant) - zdumiewający wielkością, ogromny (gigantický), *akceptacja* (od akceptować) - uznanie czyichś cech (akceptace), *snowboardzista* (od snowboard) - osoba jeżdżąca na snowboardzie (snowboardista) aj.

Derivaci prefixální se tvoří hlavně podstatná jména, přídavná jména a slovesa. Připojením prefixu se nemění gramatické vlastnosti, pouze se modifikuje význam základního slova. Dodávají se zejména prefixy *-po, -mega, -auto, -wy, -re, -ekstra, -kontr* aj.

Např. *popłynąć* (od płynąć) – zakochać się (zabouchnout se), *wbijać* (od bić) – uczyć się (natlouct si do hlavy), *skserować* – kserować (okopírovat), *megahit* (hit) – bardzo popularny szlagier (megahit), *remiks* (od miks) – przeróbka, ulepszenie piosenki (remix), *ekstraklasa* (od klasa) - najwyższa klasa (extratřída), *kontrkultura* (od kultura) - odrzucenie zastanych norm kulturowych (kontrakultura), *najebać się* (od jebać się) – upić się (opít se), *ulać* (od lać) – nie zdać egzaminu (vyhořet) aj.

U **derivace prefixálně-suffixální** je slovtvorným prostředkem současně prefix i sufix.

Např. *przytupanka* (od tupać) – dyskoteka (dýza), *ogumienie* (od guma) – prezerwatywa (prezervativ, guma), *antyglobalista* (od globalny) – (antiglobalista), *alterglobalista* (od globalny) – (alterglobalista), *antykommunista* (od komunizm) – wymierzony przeciwko komunizmowi (antikomunista) aj.

Při **derivaci interfixální** se vkládá interfix *-o-, -e-, -i-* mezi dvě základní slova.

Např. *mózgoczep* – wino (bolehlav, víno), *dupodajka* – kobieta lekkich obyczajów (roztahnožka, dívka lehkých mravů), *mulowóz* – autobus (bus) aj.

Derivace paradigmatická, např. *laborka* – laboratorium (laborka), *zalka* – zaliczenie (zápich, zápočet), *deprecha* – depresja (depka), *matma* – matematika (matika), *uniwerek* – uniwersytet (výška, univerzita) aj.

Derivace alternační, např. *komp* – komputer (komp, počít), *biola* – biologia (biola, biologie), *fiza* – fizyka (fýza, fyzika), *muza* – muzyka (muzik, muzika), *dozo* – do zobaczenia (nashle, na shledanou), *nara* – na razie (ahoj), *lap* – laptop (laptop), *uni* – uniwestytet (výška, univerzita), *fon* – telefon komórkowy (mobil), *net* – internet (net, internet), *hista* – historia (děják) aj.

3.2.2 Sémantika jazyka mládeže

„Lingvistická sémantika zkoumá, jaký význam mají jednotlivé jazykové informace počínaje morfémy a konče texty a jak můžeme jejich význam odhalit s cílem dát globální odpověď na otázku, jakým způsobem je význam zakódován v jazyce obecně a jak různé kultury toto zakódování ovlivnily v jednotlivých jazykových skupinách či jednotlivých jazycích.“ (Machová, Švehlová, 2001) „Termín sémantika označuje disciplínu (ne však rovinu) studující význam v jazyce obecně, tj. ve všech jeho částech, z hlediska jazykového znaku pak jeho část nazývanou označovaným, často je také synonymem k termínům význam, významová stránka.“ (Čermák, 2007) Někteří lingvisté jsou názoru, že oblastí sémantiky jsou jen konceptuální významy, jiní si myslí, že sémantika se má věnovat zkoumání významu v širším smyslu slova, tedy všeho, co znak sděluje. V práci bude vycházeno z prvního stanoviska.

Vlivem působení cizích jazyků nebo vytvářením slangových pojmenování získává výraz nový význam, který vůbec nemusí být podobný původnímu. Např.:

Akademik – 1. *hovor.* vysokoškolské koleje 2. *kniž.* člen akademie 3. *um.* představitel nebo stoupenec akademismu – uměleckého směru 4. *sport.* student patřící do akademického sportovního klubu 5. *zast.* student

Alkohol – 1. alkoholický nápoj 2. *chem.* organické sloučeniny

Anarchia – 1. *pol.* stav chaosu, bezvlády 2. *publ.* ignorování práva, samovláda

Aut – 1. *sport.* prostor za pomezními čarami hřiště, zámezí 2. *hovor.* situace, ve které někdo z něčeho zůstane vyloučený

Browar – 1. *potr.* pivovar 2. *hovor.* pivo – nápoj

Indeks – 1. *editor.* seznam, rejstřík 2. *úř.* vysokoškolský doklad se zapsanými přednáškami, cvičeními a s výsledky zkoušek 3. *škol.* rozlišovací znak připojovaný z matematickým a jiným symbolům

Komórka – 1. a) *hovor.* mobilní telefon b) *hovor.* šopa, malá místnost sloužící k ukrývání něčeho 2. *biol.* buňka 3. *tech.* přístroj, aparát 4. *úř.* nejmenší organizační jednotka v podniku 5. včelí buňka

Muzyka – 1. hudba 2. *kniž.* melodie 3. *hovor.* kapela

Obrona – 1. obrana 2. obránce, stráž 3. bránit, zastávat se někoho, něčeho 4. zabezpečení 5. obhajoba školní práce 6. *prav.* a) obhajoba b) obhájce 7. *sport.* a) obrana b) obránce 8. *voj.* obrana

Skrypt – 1. *editor.* vysokoškolská příručka 2. *ek.* záznam 3. *kniž.* rukopis

Wakacje – 1. prázdniny 2. dovolená

Wykład – 1. přednáška 2. objasnění, výklad

Zaliczenie – 1. zařazení, započítání, kvalifikování 2. zápočet na vysoké škole

Zespół – 1. kolektiv, parta 2. *úř.* soubor, komplex 3. *lék.* syndrom 4. *tech.* souprava, komplet

Podle původu se lexikální jednotky dělí na internacionalizmy a slova přejatá z jednotlivých jazyků.

3.3 Internacionalizmy

V každém jazyce, který je dorozumívacím prostředkem národní společnosti, jsou důležitá slova, která jsou společná více jazykům. Jsou to slova, která mají v několika jazycích stejný nebo velmi podobný význam, patří do mezinárodní lexikální zásoby a byla vytvořena na bázi slov převážně řeckých a latinských. Týkají se pojmů hlavně politických, ekonomických, filozofických, technických, sportovních aj., například, *prezydent* (prezident), *rentgen* (rentgen), *fizyka* (fyzika), *internet* (internet), *Wi-Fi* (Wi-Fi) aj. (Waszakowa 2005:25). Z internacionalizmů týkajících se mládeže lze uvést *džinsy* (džíny), *rockman* (rocker), *stres* (stres), *pop* (pop), *jazz-band* (jazz-band), *perfum* (parfém), *anoreksja* (anorexie), *dewiant* (deviant), *rap* (rap), *snowboard* (snowboard), *alkohol* (alkohol), *whisky* (whisky), *kino* (kino), *seks* (sex), *plac*

(prostor), *narkotyky* (narkotikum), *guma* (guma), *dealer* (dealer), *disco* (disco), *hacker* (hacker), *techno* (techno), *muzyka* (muzika), *stypendium* (stipendium), *seksapil* (sexapil), *wideo* (video), *seksizm* (sexizmus), *model* (model), *telewizja* (televize), *moda* (móda), *lokal* (lokál), *festiwal* (festival), *partner* (partner), *tabaka* (tabák), *sekta* (sekta), *plakat* (plakát), *show* (show), *casting* (casting), *design* (design), *kreacja* (krece), *problem* (problém), *bar* (bar), *student* (student) aj.

K obohacování slovní zásoby dochází čtyřmi způsoby: tvořením slov, spojováním slov, sémaziologicko-onomaziologickou derivací a přejímáním (Filipec, Čermák, 1985:101). Podstatným pro tuto práci je, jak dochází k obohacování slovní zásoby mládeže tvořením neologismů a přejímáním hlavně anglicizmů v jazyku mládeže.

3.4 Neologizmy

Jazyk jako společenský výtvar se neustále vyvíjí, takže dochází jednak k vytváření jazykových jednotek nových a jednak k ústupu i zániku jednotek nepotřebných. Tím se projevuje dynamičnost jazykového systému ve všech rovinách, nejintenzivněji však v rovině lexikální. Nové prvky, mezi kterými zaujímají specifické místo neologismy, lze označit jako inovace, novotvary. Vznikají především v projevech a umělecké literatuře. Ovšem ne každé nové slovo nebo slovní spojení se stane běžným, některá se nevžijí. Za neologismy jsou tedy považovány lexikální jednotky určitého úseku lexikální zásoby hodnocené jako časově nové, užívané a perspektivní. Nejčastěji se tvoří k pojmenování nového předmětu, jevu a skutečnosti nebo k obohacení jazyka (Filipec, Čermák, 1985). Podle Hausera (1980:43) jsou to „slova užívaná nejprve menším okruhem uživatelů, někdy dokonce jen jediným autorem. Postupně se šíří, a jakmile vejdou do obecného užívání, ztrácejí příznak novosti“. Např. *komórka* (mobil), *pirat drogowy* (pirát silnic), *mini* (mini), *komputerowiec* (ajták), *hiphopowiec* (hiphoper), *przystojniaczek* (hezounek), *krawaciarz* (kravaták), *dyskotekowicz* (discouš), *knajpa* (hospa), *czat* (chat), *kuć* (šprt), *krzakówka* (samohonka), *kujon* (šprt), *fajczarnia* (kuřárna), *dziewica* (panna), *socjalka* (sociálka), *laborka* (laboratoř), *dupodajka* (běhna) aj.

Na polskou slovní zásobu mají vliv i jiné jazyky, z historického hlediska latina, řečtina, maďarština, ruština, němčina, francouzština, ovšem nejvíce výpůjček, hlavně nových, pochází z angličtiny. Anglicizmy se vyskytují převážně u mladých lidí a týkají se různých odvětví každodenního života, jako je např. móda a oblečení, potrava, sport, doprava, kultura a společnost.

3.5 Anglicizmy

Anglicizmy lze definovat jako slova, fráze, typy derivátů, flektivní formy, syntaktické konstrukce nebo frazeologická spojení zapůjčené do polštiny z anglického jazyka (Markowski, 1999:1773). Podle mnoha vědců je expanze anglicizmů charakteristickým rysem moderní polštiny.

Mezi lingvisty obecně převládá přesvědčení, že výpůjčky z anglického jazyka se v polštině začaly objevovat teprve až ve 20. století. Ovšem Mańczak-Wohlfeld (2006) na základě svého zkoumání došla k závěru, že k vlivu angličtiny na polský jazyk docházelo daleko dříve. Například už v polských novinách z roku 1661 se objevují slova jako *kwakier*, *lord*, *spiker* aj. Nejsilnější příliv anglických slov do polštiny ovšem nastal ve 20. letech 19. století.

Podle Mańczak-Wohlfeld (1995:20) se výpůjčky z angličtiny do polštiny dostávají dvěma složitými způsoby. Pomocí vedlejšího článku, například jazyka francouzského, německého ruského (např.: *szewiot* – ang. *cheviot* / *Cheviot* přes francouzštinu) nebo prostřednictvím jazyka anglického, který slouží jako vedlejší článek a zároveň se týká odvozených výrazů z jiných evropských jazyků (např.: *bonanza* – ang. *bonanza* – his. *bonanza*). Obě z vyjmenovaných kategorií lexikálních jednotek se dostanou do angličtiny nebo v anglickém jazyce vzniknou, a následně jsou přejaté do polštiny.

Podle stupně adaptace Waszakowa (2005:16) polské vypůjčené lexémy rozděluje do tří skupin. První z nich zahrnuje výpůjčky, které neprojevují žádné známky svědčící o jejich adaptaci do polštiny. Obvykle zachovávají originální pravopis i výslovnost, a také se na nich neprojevuje flektivní charakter polského jazyka, ani nejsou slovotvorně aktivní. Příkladem takových anglických výpůjček je *bungee* (bungee jumping), *ecstasy* (extáze), *sushi* (sushi), *trendy* (stylově), *zombie* (zombie) aj. Do druhé skupiny patří výpůjčky zadaptované flektivně, ale slovotvorně neaktivní. Mají zachovanou originální výslovnost i pravopis. Například *evergreen* (evergreen), *air-bag* (air-bag), *bluetooth* (bluetooth), *pent-house* (pent-house) aj. Do třetí skupiny

náleží výpůjčky slovtvorně zadaptované, asimilované pravopisně, foneticky i flektivně. Jako příklad lze uvést *cybergazeta* (cyberkazeta), *pornomagazyn* (pornomagazín), *dyskdžokej* (discjockey), *wideoklip* (videoklip) aj.

Anglicizmy se objevují v různých sférách, jako je hudba, film, tanec, počítačová technologie, sport, móda nebo literatura, které patří k zájmům každého mladého člověka. Tyto oblasti jsou plné nejrůznějších anglicizmů ať už v původní (*superstar*, *happy*, *dealer*) nebo popoštěné podobě (*hendikap*, *autsajder*, *oldboj*).

Vznikáním nových sportovních disciplín, pro něž polština nemá pojmenování, do jazyka vnikají slova jako *snowboard* (snowboard), *aerobic* (aerobic), *skateboarding* (skateboarding), *badminton* (badminton), *surfing* (surfing), *spinning* (spinning), *bungee jumping* (bungee jumping) aj. V oblasti módy jsou přejímána slova jako *bikini* (bikiny), *flaneta* (flanel), *bermudy* (bermudy), *džínsy* (džíny), *blezer* (blejzr), *szorty* (šortky) aj. Velký obsah anglicizmů lze najít ve sféře hudby, protože názvy většiny žánrů se nepřekládají, například *pop*, *rock*, *rap*, *jazz*, *blues*, *metal* aj. Mladí lidé používají anglicizmy v běžné řeči jednak proto, že se jedná o módní záležitost, ale i proto, že se v hojném množství objevují v médiích. Jde o slova jako *okay* (dobře), *piercing* (piercing), *teenager* (náctiletý), *cool* (hustý, drsný, úžasný), *drink* (nápoj), *fair* (spravedlivý, fér), *trendy* (stylový, módní), *fifty-fifty* (spravedlivě), *flirt*, *girlsa* (z ang. girl), *groggy* (omámený, nachmelený), *halo* (z ang. hallo) (ahoj, haló), *kasz* (z ang. cash) (hotovost), *densiś* (z ang. dance) (tancovat, trsat), *dubbing* (dabing), *happy* (šťastný), *hit* (šlágr), *newsowy* (z ang. new) (nový), *idol* (idol, modla), *megakoncert* (velký koncert), *sorry* (promiň), *wow!*, *hobby* (koníček), *klan* (z ang. clan) (skupina), *klown* (z ang. clown) (šášek), *kondom* (z ang. condom) (prezervativ), *lewis* (z ang. lewis) (džíny značky Lewis), *make-up* (líčení), *mobil* (mobilní), *night-club* (noční podnik), *nokaut* (z ang. knock out) (porazit, zničit), *pub* (hosпода), *ready* (připravený, hotový) aj.

3.5.1. Adaptace anglicizmů v polštině

E. Mańczak-Wohlfeld (1995) rozlišuje tři typy anglických výpůjček, a to grafické, fonologické a morfologické, které jsou v této kapitole popsány.

3.5.1.1 Adaptace grafická

Grafický systém těchto jazyků je různý, anglická abeceda obsahuje dvacet šest písmen, polská třicet dva, a každý má svá charakteristická písmena. V jazyce anglickém to jsou *x, q, v*, které pro polštinu nejsou typické, v jazyce polském zase *ą, ę, ó, ł*, ty se v angličtině nevyskytují vůbec. Další rozdíl mezi těmito dvěma systémy spočívá v odlišné distribuci písmen, např. anglická litera *y* (např. *year*) se může nacházet na začátku slova, v polštině to není možné. Podstata grafických výpůjček spočívá v přejímání v původním pravopise. V angličtině se většinou psaná a mluvená forma od sebe liší, jeden znak odpovídá několika fonémům (např. *a – man, woman, cash, case*), naproti tomu polština je charakteristická větší důsledností, jedné literě odpovídá pouze jeden foném (např. *a – mapa, dach, praca*), výrazy se vyslovují podle fonetických pravidel (např. *gang, slogan*). Některá přejatá slova si zachovávají originální pravopis, např. *fair, rock, skateboarding*, některá mají formu původní a zároveň popoštěnou, např. *dansing – dancing, džes – jazz, seksapil – sex appeal, okej – okay* aj. (Mańczak-Wohlfeld, 1995).

3.5.1.2 Adaptace fonologická

Fonologický systém polského jazyka se od anglického značně liší, jednak kvůli počtu fonémů (polština má osm samohláskových fonémů a třicet čtyři souhláskových, angličtina dvanáct samohláskových fonémů s devíti diftongy a dvacet čtyři fonémů souhláskových), ale i různou výslovností jednotlivých fónů např. anglické *r* zní jinak než *r* polské. Akcent je v angličtině pohyblivý, v polštině převážně stálý. Kvůli značným rozdílům dochází téměř ve většině případů k úplné fonetické adaptaci, např. *flirt, okay, badminton, sport, market* aj. (Mańczak-Wohlfeld, 1995).

3.5.1.3 Adaptace morfologická

Polský jazyk, jako jazyk flektivní, je také charakteristický jinou morfologií než jazyk anglický, to znamená, že každý anglicismus je vystaven morfologické analýze, na základě které

je rozříděn do příslušné kategorie a eventuálně připojen k polskému flektivnímu systému. Do polštiny se přejímají nejčastěji podstatná jména, méně potom slovesa, přídavná jména, příslovce a citoslovce. Např: *szoking* (z ang. shocking) (šokující, skandální), *diler* (z ang. dealer) (dealer, obchodník), *komiks* (z ang. comics) (komiks), *komputer* (z ang. komputer) (počítač), *parkować* (z ang. park) (parkovat), *trenować* (z ang. train) (trénovat), *showmanić* (z ang. showman) (dělat zábavu, předvádět se), *rekordowo* (z ang. rekord) (rekordně), *halo* (z ang. hallo) (ahoj, haló) aj. (Mańczak-Wohlfeld, 1995).

II Praktická část

Praktická část vychází z jazykové báze a ze shrnutí základních prvků, které identifikují současné subkultury mládeže. Jejím cílem je analyzovat slova typická pro současné subkultury mládeže, na základě zjištěných faktů vytvořit slovníček obsahující 200 hesel a pracovní listy sloužící jako pomůcka k osvojení daných hesel.

Po obsahové stránce byla data čerpána z různých internetových blogů, magazínů pro mládež a z osobních zkušeností. Dále byly údaje získávány metodou skupinového rozhovoru a zúčastněného pozorování realizovaného na stáži na univerzitách ve Varšavě a Lublině.

Tato část obsahuje pracovní listy a stručný slovník na téma subkultury mládeže, které by měly sloužit k inovaci výuky překladu a tlumočení polštiny.

Tematické pracovní listy se skládají z vybrané slovní zásoby, která má pomoci v překladu daných textů, textů samotných, několika cvičení na dané téma a klíče k těmto cvičením.

Stručný slovník je vytvořen ze slov pojících se s mládeží nebo patřících do jejich jazyka. Proto jsou do slovníku zařazena jak slova spisovná, tak vzhledem ke specifčnosti mládežnických subkultur i slangové výrazy. Důležitou základnu pro získávání významů a výkladů slov tvořily slovníky. Konkrétně byly v této práci využity slovníky *Uniwersalny słownik języka polskiego*, *Nová slova v češtině – Slovník neologizmů*, *Slovník cizích slov*, *Pedagogický slovník*, *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, *internetový Słownik polskiego slangu* a *Wypasiony słownik najmłodszej polszczyzny*.

Uniwersalny słownik języka polskiego PWN (2004) je považován za nejobsáhlejší slovník polského jazyka. Obsahuje přes sto tisíc hesel především z druhé poloviny dvacátého a jednadvacátého století a zahrnuje slova spisovná i hovorová, frazeologizmy i technickou terminologii. Nachází se v něm většina použitých slov, a to i hovorových.

Nová slova v češtině – Slovník neologizmů zahrnuje čtyři tisíce šest set neologizmů hlavně z oblastí kosmetiky, módy, slangu a techniky. Zaznamenává hlavně novou, rozvíjející se slovní zásobu.

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost nabízí lexikografický popis okolo padesáti tisíc slov současné češtiny. Obsahuje kromě běžné slovní zásoby také slova speciální, zájmová a odborné názvy včetně slovních spojení.

Wypasiony słownik najmłodszej polszczyzny pojímá především slang mládeže, který se snaží vysvětlit původem a kulturním kontextem.

Pedagogický slovník zahrnuje pedagogické termíny, reálie a instituce. V tisíci sedmseti heslech zachycuje a kodyfikuje soustavu pojmů, termínů a institucí, které doprovázejí rozvoj oboru.

4 Pracovní listy pro výuku překladu a tlumočení – subkultury mládeže

4.1 Slovní zásoba- mládežnické subkultury

subkultury młodzieżowe

punki, punkowcy

prucie

łańcuch

ćwiek

agrafka

irokez

guzik

pasiak

apaszka

naszywka

glany

emo

uliczny wygląd

zadbana fryzura

makijaż

czyste, schludne, obcisłe ubrania

mroczny

grzywka

grzywka skośna

potargane włosy

depresyjny

samobójstwo

robić na ciele sznyty żyłkami

mládežnické subkultury

punkeři

rozparky

řetěz

cvok

spínací špendlík

čiro

knoflík

pruhovaná látka

šátek

nášivka

glády

emo

vulgární vzhled

upravený účes, čupřina

make-up, líčení

čisté, upravené, přiléhavé oblečení

temný, tmavý

ofina

šikmá ofina

rozcuchané vlasy

depresivní

sebevražda

řezat se žiletkami

pomalowane paznokcie	nalakované nehty
hipisi	hippies
lužne ubrania	volné šaty
plecionki	proplétané sandály
bransoletka	náramek
korálki	korálky
żywność czysta ekologicznie	ekologické potraviny
długie włosy	dlouhé vlasy
bikiniarze	zlatá mládež
włosy zaczesane do tyłu	vlasy načesané dozadu
obszerne welwetowe marynarki	velká saka z proužkovaného sametu
krawat	kravata
wąski spodnie zaprasowane na kant	úzké kalhoty se zažehlenými puky
chuligani	chuligáni (zde v obecném významu výtržník)
skini, skinheadzi	skinhead
dżinsy	rifle
mundur	stejnokroj
okute stałą, wysoko sznurowane trzewiki	mohutné vysoké šněrovací boty
agresja	agrese
gniewny	rozzlobený
szelki	šle
koszule flanelowe	flanelové košile
demobil	výprodej vojenských potřeb
ostrzyżeni na łyso	vlasy ostříhané dohola
sataniści	satanisti
wizerunek diabła	podobizna ďábla
wisiorek w postaci odwrócenego krzyża	přívěsek s podobou obráceného kříže

czcić szatana	uctívat satana
rytuał	rituál
rastafarianie, rastafari, rastamani	rastamani
dredy	dredy
wełniana czapka	vlněná čepice
grafciarze, sprejowcy	sprejeři
squatersi	squateři
metalowcy	metalisté
czarna skórzana, nabijana ćwiekami	kožená, černá bunda s cvoky
kurtka	pásek s cvoky
ćwiekowany pas	rukavice bez prstů
rękawiczki z obciętymi palcami	tajemnost
tajemniczość	
skejci, skaterzy	skejt'áci
deskorolka	skateboard
technomani	technaři
dresiarze	dresař (muži, kteří chodí ve sportovním oblečení, především v teplákových soupravách nebo dresech)
zamożność	bohatství, blahobyt
markowa odzież sportowa	značkové sportovní oblečení
nażelowane	nagelované
krótko strzyżeni	krátce střižené vlasy
kosztowne buty	drahé boty
złoty łańcuszek	zlatý řetízek
hakerzy	hackeři

szalikowcy	šalíkovci (fotbalový fanoušek, jehož rozpoznávacím znakem je šála v barvách oblíbeného fotbalového klubu)
mecz piłki nożnej	fotbalový zápas
ekscjes	exces, výstřelek
kibic	fanoušek
hiphopowcy	hiphopeři
lenary	skejtové kalhoty
kaptur	kapuce
czapka z płaskim daszkiem	kšiltovka
trampki	boty, kecky
skrajnie prawicowa partia	krajně pravicová strana
biznes	kšeft, džob
sukces	úspěch
polityczny	politický
gwałt	násilí, násilnický čin
proletariacki	proletářský
faszystowski	fašistický
neohitlerowiec	neonacista
politykować	zabývat se politikou, politikařit

4.2 Následující text volně přeložte do češtiny

Subkultury mládežové

Wiek dorastania stanowi ważny etap w życiu każdego człowieka. Charakteryzuje się występowaniem gwałtownych zmian o silnej dynamice, obejmując dojrzewanie fizjologiczne, intelektualne, moralne i społeczne. Występujący wówczas rozwój aktywności umysłowej: zdolność analizowania, wnioskowania, wydawania sądów powoduje, że młodzież zaczyna krytycznie odnosić się do dorosłych – ich poglądów i zasad, co w konsekwencji prowadzi często do kryzysu autorytetu rodziców.

Niemożność porozumiewania się dzieci z rodzicami powoduje, że wtedy często „wkraczają” koledzy, którzy stają się niejako rodzicami i powiernikami tajemnic. Efektem, bardzo często, jest przynależność do grup nieformalnych, subkulturowych, niejednokrotnie wzbudzających niechęć i negatywnie ocenianych przez społeczeństwo.

Tak znamieny dla współczesnej cywilizacji rozwój subkultur mládežových jest zjawiskiem autentycznym, wynikającym z braku akceptacji wartości i norm dorosłej zbiorowości. Większość ruchów mládežowych ma charakter swoistej ucieczki od społeczeństwa i jest próbą znalezienia zastępczego środowiska. Geneza poszczególnych podkultur, nawet przeciwstawnych, jest podobna. Ich źródło tkwi w niezaspokojonych potrzebach jednostki i nie zwracaniu nią uwagi. Młódzież uzewnętrznia swe poglądy, postawy, zmiany zastanego porządku w myśl własnej hierarchii wartości. Takie manifestowanie odrębności część mlódych ludzi realizuje przez przynależność do określonej subkultury.

Grupa nieformalna nie jest obwarowana żadnymi przepisami, członkowie wypracowują własne normy postępowania, którym się podporządkowują i tworzą swoisty kodeks etyczny czy honorowy. Odstający od reszty są bezpardonowo usuwani poza grupę. Niepisanym przywódcą grupy zostaje osobnik najwyższy, najsilniejszy, najstarszy, z tzw. przeszłością, albo ktoś wyróżniający się w inny sposób. Wewnętrznie tę grupę łączą podobne zainteresowania oraz wzajemna potrzeba i zgoda na wspólne spędzanie czasu poza kontrolą dorosłych. Spodziewają się spełnienia określonych wyraźnie albo tylko mgliście zarysowanych oczekiwań. [...]

Liczby członków i sympatyków poszczególnych ugrupowań mládežowych są zmienne, dlatego trudne jest zaprezentowanie jakichkolwiek danych ilościowych. Możliwości obserwowania zjawisk subkulturowych łączą się przede wszystkim z działalnością istniejących w

województwach klubów sportowych, zespołów muzycznych, organizowanymi imprezami kulturalnymi i rozrywkowymi, a nawet happeningami i manifestacjami; również innymi wydarzeniami, których skutkiem jest naruszenie porządku prawnego.

Szacunkowo w Polsce liczba młodzieży skupionej w subkulturach wynosi około 30 tysięcy. Nie ulega jednak wątpliwości, że zjawisko demoralizacji młodzieży przybrało niepokojące rozmiary. Niemożliwym jest jednak stwierdzenie liczby popełnionych przestępstw (czynów karalnych) przez członków subkultur, gdyż brak jest w policyjnych symbolach statystycznych, związanych z kodyfikacją karną, określenia przynależności podejrzanego do konkretnej subkultury.

Utrudnieniem w gromadzeniu informacji jest również duża rozpiętość wiekowa przynależności subkulturowej, gdyż skupiają one niejednokrotnie nieletnich i dorosłych jednocześnie. Przykładowo: dla heavymetalowców i depszowców granica wieku to 15-20 lat; sprejowców 12-18 lat; szalikowców i skinhedów 15-25 lat. Jest to nie tylko młodzież szkolna, ale także nigdzie nie uczący się i nie pracujący.

W ostatnim pięćdziesięcioleciu pojawiły się w Polsce takie grupy, jak: chuligani, git-ludzie, hipisi, punki, popersi, skiny, rastafarianie, szpanerzy, sataniści, narkomani, skwatersi, rockamaniacy, czarne anioły i wiele innych.

4.3 Označte, zda jsou následující tvrzení pravdivá či ne

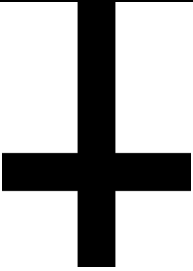

Wiek dorastania nie jest ważnym etapem w życiu człowieka	T / N
Dzieci stale się rozumieją z swoimi rodzicami	T / N
Efektom nie porozumiewania jest często przynależność do grup nieformalnych	T / N
Grupa nieformalna jest obwarowana ważnymi przepisami	T / N
Niepisany przywódcą grupy zostaje osobnik najsilniejszy i najstarszy	T / N
Liczby członków łatwo policzyć	T / N
Subkultury często naruszają porządek prawny	T / N
Wiekowa rozpiętość wszystkich grup to 15-20 lat	T / N

4.4 Přiřad'te text v pravém sloupci k odpovídající subkultuře

Punk	dredy, koszulki w kolorze żółtym, czerwonym oraz zielonym, wełniana czapka
Rasta	luźne ubranie, koniecznie markowe, obszerne bluzy z kapturami i nisko opuszczone spodnie, czapka z płaskim daszkiem
Skini	długie skośne grzywki zasłaniające twarz, potargane włosy przeważnie przefarbowane na czarno, blady makijaż, w którym mocno podkreślone są oczy
Metal	luźne i kolorowe ubranie, długie włosy, często chodzi bosy, koraliki, plecionki, apaszki
Hipisi	glany, ogolona do skóry głowa, koszulki z emblematami nazistowskimi
Emo	prucie, farbowanie, łańcuchy, ćwieki, naszywki, wielobarwnie ufarbowane włosy, irokez, glany, piercing
Hip hop	obcisłe skórzane lub jeansowe spodnie, długie rozpuszczone potargane włosy

4.5 Přiřad'te text v pravém sloupci k odpovídajícímu znaku

	czyli „A“ zamknięte w okręgu	To uśmiechnięta twarz na żółtym tle przypominająca słoneczko, używana jako znak zwolenników muzyki tanecznej- house, techno, elektro itp.
	od góry zielona, żółta i czerwona	Jest symbolem satanistów, ale wykorzystują go także metalowcy niekoniecznie wyznawający kult szatana.

	<p>krzyż celtycki</p>	<p>Barwy przejęte z flagi etiopskiej, to symbol rastamanów.</p>
	<p>odwrócony krzyż</p>	<p>Przyjęli jako swój symbol skinheadzi.</p>
	<p>pacyfa(pokój), zwana kurzą stopką</p>	<p>Jest podstawowym symbolem satanistów.</p>
	<p>pentagram</p>	<p>To symbol pacyfistów, szczególnie jednak kojarzony jest z hipisami, których jedną z podstawowych cech był pacyfizm.</p>
	<p>śmieszek</p>	<p>To znak rozpropagowany przez punków, dla których anarchia stała się jednym z głównych celów.</p>

4.6 Následující text přeložte s pomocí slovníku do polštiny

Fašistovy nové šaty

V posledních letech se krajně pravicová scéna zdá být stále více atraktivní pro mnoho mladých v neposlední řadě kvůli tomu, že mění své vnější image. Klasičtí neonacisté s holou lebkou, vojenskými botami a bomberem jsou dnes jen menší (a většinou venkovskou) částí uvnitř celé subkulturní scény.

Od konce 70. let krajní pravice okupovala především skinheadskou subkulturu. Jejich šaty byly vyjádřením dělnického, proletářského a mužského kultu. Právě tento styl, s jeho vyjádřením mužskosti a násilí, politicky nacený neonacistickou ideologií, stál za úspěchem krajní pravice. S jeho rozvojem se zavedlo a dále rozšířilo několik značek jako třeba boty Dr. Martens a Lonsdale.

Nicméně během posledních 10 let se klasičtí skinheadi dosti změnili. Do fašistické scény více a více přicházelo sportovní oblečení a různé prvky převzaté od fotbalových hooligans. In se staly značky jako Pit Bull, Troublemaker a New Balance. [...]

Vedle značek přibývá zvláštních obchodů poskytujících neonacistům zboží. V Praze jsou přinejmenším čtyři, v celých Čechách je jich pak asi dvacet. Neonacisté v nich ovšem nenakupují pouze své šaty, CD nebo případně zbraně, ale používají je také k setkání, kde si vyměňují informace a získávají kontakty. Prodejem módního pravičáckého oblečení a jinými kšefty mohou finančně podporovat neonacistickou scénu a politizovat mladé lidi doprava. Obchody jsou buď přímo v rukou krajní pravice a jsou organizovány přesně pro tuto klientelu, nebo fungují čistě kvůli zisku: druhý případ je samozřejmě nedělá o nic lepšími - stále objektivně slouží neonacistům. Řada těchto obchodů slouží jak pro organizované neonacisty, tak i pro lidi z rockersko-chuligánského okruhu.

4.7 Odpovězte na otázky

Czym, według ciebie, jest subkultura?

Jakie cechy są charakterystyczne dla subkultur?

Gdzie spotykamy się z subkulturami?

Subkultura i sekta, jakie są między nimi różnice?

Jakie subkultury występują w naszym środowisku?

Dlaczego młodzi ludzie szukają swojego miejsca w subkulturze młodzieżowej?

4.8 Napište krátkou esej na téma:

Moje kontakty z subkulturami...

4.9 Vyluštěte křížovky a slova z tajenek 1 a 2 doplňte do textu

1

LÍČENÍ

ROZCUCHANÝ

KAPUCE

ROZZLOBENÝ

KNOFLÍK

NAGELOVANÉ

TEMNÝ

SEBEVRAŽDA

KECKY

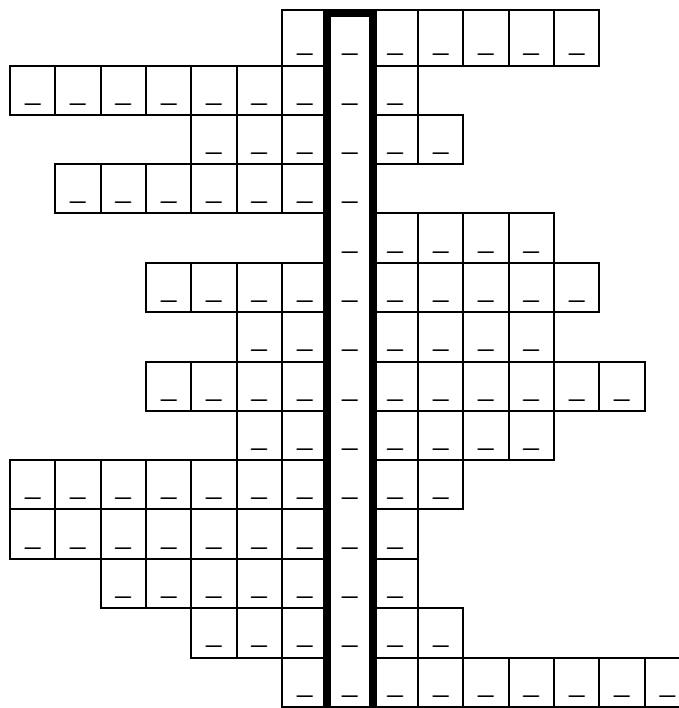
SKATEBOARD

NEHTY

POTRAVA

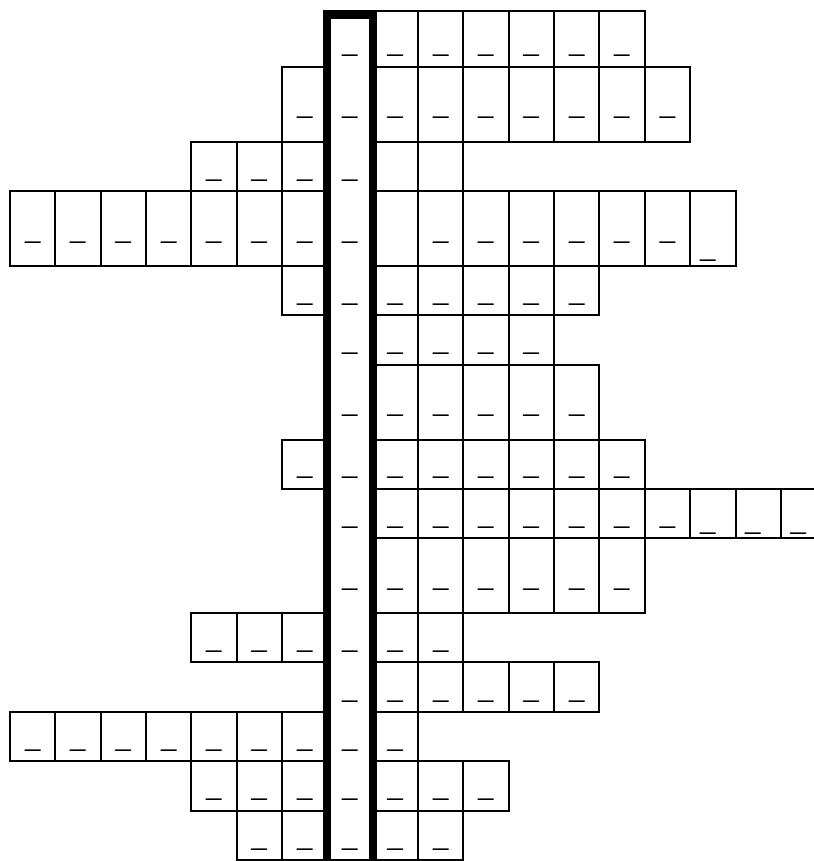
ROZPARKY

PODOBIZNA

2

ŠÁTEK
PROPLÉTANÉ
SANDÁLY
SATAN
KOŽENÉ
KALHOTY
OFINA
GLÁDY
SKEJTOVÉ
KALHOTY
KORÁLKY
NÁRAMEK
SPÍNACÍ
ŠPENDLÍK
ŠLE
ČÍRO
BOHATSTVÍ
ŘETĚZ
CVOK

4.10 Uspořádejte následující odstavce do celistvého textu:

A

W praktyce _____ i _____ są grupą ludzi należących do różnych organizacji i reprezentujących różne poglądy - ekologów, anarchistów, komunistów, czasem także nacjonalistów, organizacji antywojennych, związkowych i studentskich - wszystkich łączy niechęć do neoliberalizmu, globalizacji w kształcie wyznaczanym przez wielkie korporacje, a często wręcz antykapitalistyczne podejście i przeciwstawianie się konsumeryzmowi w ogóle. Bez jednej organizacji skupiającej te wszystkie ruchy, za to z pomocą różnych organizmów (Peoples' Global Action, Direct Action Network), które pozwalają skoordynować działania poszczególnych grup albo dają im oręż w postaci danych i opracowań ekonomicznych (jak istniejący od 1998 roku ATTAC – w Polsce znany jako Obywatelska Inicjatywa Opodatkowania Obrotu Kapitałowego).

B

Najpierw trzeba poznać największą polityczną siłę wśród współczesnych grup młodzieżowego sprzeciwu. To ideologia, filozofia, zjawisko, poza, a nawet moda - w zależności od tego, pod jakim kątem na to patrzeć.

C

Najprostsze rozróżnienie brzmi z kolei tak: antyglobaliści negują potrzebę globalizacji jako takiej, a alterglobaliści krytykują tylko sposób, w jaki przebiega ona dzisiaj, przede wszystkim doktrynę neoliberalną. *Status quo* jest jednak nie do zaakceptowania ani dla jednych, ani dla drugich, podobnie sam neoliberalizm, co powoduje mieszanie się jednych i drugich na wspólnych manifestacjach i dość powszechne mylenie alter- z anty-. Wymieszajmy ich więc i tutaj, ale już bez mylenia.

D

To z grubsza część wspólna obu ruchów. Protekcjonizm państwowy i izolacjonizm byłyby już domeną jedynie pewnych części ruchu antyglobalistów. Ważne postacie kojarzone z ruchem alterglobalistycznym to amerykański lingwista i filozof Noam Chomsky oraz Naomi Klein, kanadyjska autorka książki *No Logo* (1999), brutalnie atakującej codzienny, wyrażany w sile marki i reklamie wymiar korporacjonizmu, a przy okazji tworzącej modę na nieekspozowanie znaków firmowych.

E

Główne postulaty? Wyrównać szanse swobodnego przekraczania granic i przepływów finansowych dla zwykłych ludzi, którzy są pod tym względem dyskryminowani w porównaniu z międzynarodowymi koncernami. Nie pozwolić na łupieżcze eksploatowanie złóż naturalnych i siły roboczej w państwach biedniejszych. Nie zgadać się na degradację środowiska naturalnego. Zachować różnorodność ekonomiczną i kulturową, wyrównać dostęp do informacji i edukacji, nie wykorzystywać ekonomicznie krajów Trzeciego Świata.

1	2	3	4	5

4.11 Přiřad'te synonyma ke slovům v levém sloupci

Słownictwo studentów

Nauka i studiowanie

Zaliczyć ćwiczenia	chamówka, egzam, jazda, kobyła, ostatnie starcie, pogrom
Nie zaliczyć	dostać wpis, pchnąć, mieć do przodu, dostać zalkę
Kolokwium	dać dupy, do dołu, mieć braki, wtopić, polec na polu chwały
Egzamin	rzeźbić
Egzamin poprawkowy	iść na betona, iść na pandę, iść na ścięcie
Iść na egzamin bez przygotowania	spadochroniarz
Zdawać egzamin bez przygotowania	druga szansa, kombajn, komis, zbój
Dobry student	dzięcioł, dziobak, gość, kowal, kujon, łeb, lizus, mądrała
Słaby student	klasówka, kolaż, kolos, koło, sprawdzian, zbój
Student powtarzający rok	bumelant, cieniak, kombinator, lawirant, leszcz, luzak

Miłość

Być z kimś	bujnąć się, odlecieć, poczuć wiosne, wpaść, zadurzyć się
Umówić się na spotkanie	babeczka, bejbe, dziunia, facetka, kochanie, kotek, laska
Zawieranie znajomości	buzi-buzi, ciągnąć wary, cmokać się, kisować, lecieć w ślinę
Zerwać znajomość	dać blachę, dać kosza, kopnąć kogoś w dupę, wyrolować
Zakochać się	bajerowanie, bratanie się, kminić, kręcić kogoś, podchody
Całować się	boj, facet, fagas, gach, jedyny, kochanek, lasek, lawer, lovi
Twój chłopak	mieć randkę, ugadać się, wyrwać kogoś, ustawić się
Twoja dziewczyna	bajerować, chodzić z kimś, spotykać się, trzymać się razem

4.12 Rozstrzeżte podél tlustých řar a zahrajte si hru domino

między hardcorkiem a alternative rockiem	Punkowcy	irokez	Goci
czarne koty, nietoperze, pajęczyny, świece, cień	Anarchyści	opozycja systemu politycznego	Rastamani
nie palą tytoniu, nie piją alkoholu	Metalowcy	skórzane spodnie	Graficiarze
dewastują mienie prywatne i publiczne	Hippisi	koraliiki	Emo
długa skośna grzywka	Rockerzy	dżinsowe spodnie i kurtki	Skate
bluza z kapturem, szeroka tak jak spodnie, które mają duży krok	Dresiarze	zgorzały kibicowie piłki nożnej	Chuligani
hałaburda	Gitowcy	kropka przy lewym oku	Bookcrosserzy

książki	Skinhead	ogolona do skóry głowa	Cyberpunk
sztuczna inteligencja	Sataniści	odwrócony krzyż	Dzieci neo
zbiór znaków zapisanych trudnie do wymówienia	Ekowojowcy	natura	Antyfaszyści
szerzą hasła tolerancji i równości bez względu na przynależność rasową	Discomani	buty na koturnach, błyskotliwe kolorowe ubrania	Hackerzy
wykorzystują dane w sposób niezgodny z prawem	Pacyfiści	mir	Snowboardowcy
uprawiają zimową wersję jazdy na deskorolkach	Skaterzy	uprawiają jazdę na deskorolkach	Sprejowcy
malowanie murów farbami w spreju	Straight edge	symbolem graficznym są trzy ikсы a hasłem „Nie pij, nie pal, nie pieprz“	Grunge

4.13 Doplňte do textu nabízená slova v příslušném tvaru a poté text písemně přeložte s pomocí slovníku

Otaku to efekt ping-ponga między Japoniá i resztá świata. Przed drugá wojná światowá japońska kultura była dla Zachodu pociągająca dzięki swej izolacji. W latach 50. _____ – na odwrót – niezwykle mocno _____ kulturá popularná Zachodu, naśladować poszczególne style i _____ je często tym naśladownictwem na krawędź autoparodii. Tyle że jednocześnie wybudowała coś, co _____ niesłychanie atrakcyjnym towarem: miejscowy przemysł rozrywkowy oparty na komiksach, filmach i grach. Rozwijający się tu pręźnie po wojnie lokalny styl komiksowy _____ zarówno ze starożytnej japońskiej sztuki rysunku, jak i z amerykańskich opowieści o superbohaterach. _____ mu miejscowa szkoła animacji (anime), potem boom na gry wideo (większość konsoli do gier i pierwszych tytułów na nie _____ w Japonii), a wreszcie szaleństwo j-horroru (to już zagraniczne określenie opowieści grozy) oraz j-rocka. Wyprodukowała też jego fanów: otaku.

Otaku (liczba pojedyncza i mnoga ma tę samą formę) to coś między pasjonatem a obsesjonatem tej obrazkowej japońskiej kultury pop. W Japonii wymawiano niegdyś to słowo z ironiá, bo _____ często dorosłych ludzi oddających się rozrywkom uznawanym za dziecięce. Tyle że dziś nikogo już nie _____ czterdziesto - czy pięćdziesięcioletni fani mangi i anime. A otaku – których w samej Japonii _____ kilka milionów – stali się nieodłącznym elementem życia na Dalekim Wschodzie.

Doplňte slova do textu:

zacząć, inspirować się, doprowadzać, okazać się, czerpać, powstać, oznaczać, być, towarzyszyć, dziwić

4.14 Doplněte text do komiksu, ve kterém vystupují zástupci subkultur emo a punk, a ústně příběh doplňte

5 Stručný slovník

Haslo	Heslo
adolescencja	adolescence
afro	afro
agresja	agrese
agresor	agresor
akademik	kolej
akcja	akce
alkohol	alkohol
alternatywny	alternativní
amfetamina	amfetamin
anarchia	anarchie
anarchista	anarchista
anoreksja	anorexie
antyfaszysta	antifašista
asfalt	negr
aut	aut
autorytet	autorita
autsajder	outsider
babiarz	sukničkář, holkař
bar	bar
bejsbolówka	bejzbolka
bikini	bikiny
blokowisko	sídliště, sídlák
boss	boss
browar	pivo, pivko
buddysta	buddhista
buddyzm	buddhismus
bulimia	bulimie
bulimiczka	bulimička

burda	rvačka
cudo	nádhera, krása
cwaja	basa, baňa, pětka
ćwiek	cvok, cvoček
dansing	dancing
depeszowiec	depešák
deskorolka	skateboard
detoks	detox
diabeł	d'ábel
diler	dealer
disco	disko
dred	dred
dresiarz	dresař
drink	drink
dyskdžokej	diskžokej
dyskoteka	diskotéka
džinsowy	džínový
džinsy	džíny
egzamin	zkouška
ekologista	ekologista
eksces	exes, výstřelek
eksperyment	experiment
ekstaza	extáze
ekstremista	extremista
emo	emo
facet	frajer, borec
fair	fér, férový
fakultet	fakulta
fan	fanda
fanklub	fanklub
fanzin	fanzin

fartowny	klikař
faszysta	fašista
faszyzm	fašizmus
festiwal	festival
flirt	flirt
gang	gang
gangster	gangster
gej	gay
glan	gláda
grafficiarz	grafiťák
graffiti	graffiti
gwalt	násilí, násilnický čin
gwizdnąć	šlohnout
haker	hacker
hakerstwo	hackerství
halo	haló
halucynacja	halucinace
hardrockowiec	hardrocker
haszysz	hašiř
heavymetalowiec	heavymetalista
heroína	heroin
hip hop	hip hop
hiphopowiec	hiphoper
hipis	hipík
hit	hitovka
chuligan	chuligán
image	image
impieza	večírek
impreszować	pařit
indeks	index
irokez	číro

kapryšny	náladový
kibic	fanoušek
klan	klan
klub	klub
klubowicz	klubista, příslušník klubu
kobieciarz	sukničkář
kokaina	kokain
koležanka	spolužačka
kolokwium	kolokvium
komercja	komerce
komiks	komiks
komórka	mobil
koncert	koncert
kondom	kondom
korálíki	korálky
kujon	šprt
kult	kult
kultura	kultura
lektorat	lektorát
lenonki	lenonky
licencjat	bakalář, licenciát
LSD	LSD
magister	magistr
makijaż	líčení, make-up
marihuana	marihuana
matoł	tupec, hňup, blbec
mazgaj	fňukal
melina	doupě, úkryt
metal	metal
młodzież	mládež
młodzieżowiec	mládežník

mundur	uniforma, stejnokroj
muzyka	kapela
nacionalista	nacionalista
narkotyk	droga
narkotyzować	fetovat
nastolatek	náctiletý
naszywka	nášivka
nielegalny	nelegální
obrona	obhajoba
okej	okay
papieros	cigareta
party	párty
piercing	piercing
piwo	pivo
plakat	plakát
podmalować	zmalovat, nalíčit
podręcznik	učebnice
pogo	pogo
pokwitanie	puberta
poster	poster
promotor	školitel
protestować	protestovat
przedawkować	předávkovat
przezwiśko	přezdívká
psychoza	psychóza
punk	punker
rap	rap
rebelia	rebelie
rebeliant	rebel
retro	retrostyl
rock	rock

rockman	roker
roller	roller, bruslař
równolatek	vrstevník
samobójstwo	sebevrařda
samookaleczenie	sebepoškozování
satanista	satanista
satanizm	satanismus
seksapil	sexappeal
seminarium	seminář
skateboardzista	skateboardista, skater
skatepark	skatepark
skin	skin
skinheads	skinhead
skórzany	kožený
skrypt	skripta
skwater	squatter
slang	slang
smęcić się	trápit se
śmieszek	smajlík
snowboard	snowboard
snowboardzista	snowboardista, snowboardák
song	song
studium	studium
styl	styl
styling	styling
stypendium	stipendium
subkultura	subkultura
świadectwo	vysvědčení
szalikowiec	šalikovec
szkoła	škola
tatuař	tetování

team	tým
techno	techno
technoman	technař
technoparty	technopárty
transparent	transparent
trend	trend
ubaw	psina, sranda
underground	underground
uliczny	vulgární, sprostý
uniwersytet	univerzita
wakacje	prázdniny
wandalizm	vandalismus
wykład	přednáška
zakochać się	zamilovat se
zaliczenie	zápočet
zespół	parta
znak	znak

Závěr

Bakalářská práce se zabývala slovní zásobou mládeže. Cílem bakalářské práce bylo analyzovat slova typická pro současné subkultury mládeže, na základě zjištěných faktů vytvořit slovníček obsahující 200 hesel a pracovní listy sloužící jako pomůcka k osvojení daných hesel.

Teoretická část bakalářské práce byla zaměřena na zpracování odborných zdrojů a vymezení teoretických východisek pro praktickou část. V první kapitole byly vymezovány pojmy subkultura, mládež a subkultura mládeže a byly zde přibližovány hlavní znaky některých vybraných subkultur. Charakterizovány byly především subkultury dostatečně početné, vyprofilované a dlouhodobě percipované, konkrétně se jednalo o subkultury hippies, skinheads, punk, metal, gothic, emo, graffiti a fotbaloví chuligáni. Pro porozumění problematice jazyka současných subkultur mládeže objasňovala druhá kapitola rozdělení národního jazyka. Byly zde přiblíženy možnosti diferenciaci a stratifikaci českého národního jazyka. Kapitola se zabývala těmito oblastmi: spisovný jazyk, nespisovné útvary, tradiční teritoriální dialekt, interdialekt, obecná čeština, polotvary národního jazyka – profesní mluva, slang, argot. Dále se kapitola věnovala diferenciaci a stratifikaci polského národního jazyka se zaměřením na oblasti obecná polština (język ogólny), dialekty (gwary ludowe) - dialekty teritoriální (gwary terytorialne), profesní mluva (gwary zawodowe), společenská mluva, slang (gwary środowiskowe), tajná mluva, argot (gwary tajne). Ve třetí kapitole byly vyloženy jazykové varianty - hovorová polština (język potoczny), slang mládeže, internacionalizmy, neologismy a anglicizmy včetně jejich adaptace v polštině.

Praktická část vychází z jazykové báze a ze shrnutí základních prvků, které identifikují současné subkultury mládeže. Čtvrtá kapitola obsahuje pracovní listy pro výuku překladu a tlumočení se zaměřením na subkultury mládeže, pátou kapitolu tvoří polsko-český stručný slovník se dvěma sty hesly. K bakalářské práci je připojena příloha na kompaktním disku vytvořená v programu Microsoft Office Access se širší charakteristikou lexémů zahrnující stylistický kvalifikátor, chronologický kvalifikátor, příklady užití ve větě, typické slovní spojení, zdroj ekvivalence, definici, překlad a výklad slova.

Při vytváření pracovních listů pro výuku překladu a tlumočení jsem čerpala ze svých studentských zkušeností a také z některých společenských her či kvízů. Mou snahou bylo začlenit takové úkoly, které by byly pro studenty přitažlivé jak obsahem, tak i formou. Na začátek jsem zařadila příruční slovníček, který slouží snadnější orientaci v textu. Následně jsem začlenila

úlohy obsahující volný překlad textu, označení pravdivých tvrzení, přiřazování textu ve sloupcích, přiřazování textu k odpovídajícímu znaku, překlad, odpovědi na otázky, uspořádání částí přeházeného textu, přiřazování synonym, luštění křížovky, doplňování textu do bublin v komiksu, hru s kostkami domino.

I když téma zaměřené na subkultury mládeže se často obsahově překrývá s jinými tématy, věřím, že jsou podstatné termíny zapracovány. Z analýzy slovní zásoby mládeže vyplynulo, že nejčastěji užívané výrazy se týkají stylu života, tj. oblastí image (zahrnující oblečení, účes, doplňky), hudba, volnočasové aktivity a studium. Dále vyplynulo, že v souladu s mým předpokladem jsou pro slovník mládeže typické neologismy, anglicizmy a slangové výrazy.

Výstupy bakalářské práce mohou posloužit jako pomůcka k výuce překladu a tlumočení polského jazyka a přispět tak určitou měrou k její inovaci. Vyjadřuji přesvědčení, že tak jako byla výzkumná práce v oblasti slovní zásoby subkultur mládeže přínosem pro mé studium, bude přínosem i pro další studenty či zájemce o tuto problematiku.

Anotace

Autor: Valerie Jemelíková

Fakulta: Filozofická

Katedra: slavistiky, sekce polonistiky

Název bakalářské práce: Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překladu a tlumočení (Specializace: mládežnické subkultury)

Vedoucí práce: Mgr. Iveta Vyrková

Počet znaků: 85 730

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 31

Klíčová slova: mládež, subkultura, národní jazyk, terminologická báze, pracovní listy, slovník

Bakalářská práce se zabývá problematikou jazyka současných subkultur mládeže. V části teoretické obsahuje vymezení pojmů mládež a subkultura, zaměřuje se na diferenciaci a stratifikaci českého a polského národního jazyka a přibližuje některé jazykové varianty. V praktické části jsou za využití odborných slovníků analyzována slova typická pro současné subkultury mládeže. Výstupem je vytvoření slovníčku obsahujícího 200 hesel a tematických pracovních listů pro inovaci výuky překladu a tlumočení se specializací na subkultury mládeže.

Streszczenie

Słowa kluczowe: młodzież, subkultura, język narodowy, baza terminologiczna, arkusz roboczy, słownik

Tematem niniejszej pracy licencjackiej jest problematyka języka współczesnych subkultur młodzieżowych. W części teoretycznej znajduje się wy tłumaczenie terminów młodzież oraz subkultura. Część ta koncentruje się na dyferencjacji oraz stratyfikacji języka polskiego i czeskiego, a także przybliży niektóre warianty w obu językach. W części praktycznej, przy pomocy słowników specjalistycznych, zostały przeanalizowane słowa typowe dla współczesnych subkultur młodzieżowych. Na podstawie tej analizy powstał słownik zawierający 200 haseł oraz arkusze tematyczne dotyczące innowacji w nauczaniu tłumaczeń ustnych i pisemnych specjalizujących się w subkulturach młodzieżowych.

Abstract

Key words: young, subculture, national language, terminological database, worksheets, dictionary

The bachelor thesis deals with the language issue of the current youth subcultures. In its theoretical part, it defines the terms young and subculture, it focuses on the differentiation and stratification of the Czech and Polish national language and it describes in detail some of the language variants. In its practical part, it analyses the words typical for the current youth subcultures while using the professional vocabularies. The output creates the vocabulary containing 200 words and thematic worksheets for the innovation of translation education, and the interpretation specialized on the youth subcultures.

Seznam použité literatury

- BACIŃSKI, B. *Wyż nisz*. Kraków : Wydawnictwo Znak, 2010. 228 s. ISBN 978-83-240-1410-1
- BAK, P. *Gramatyka języka polskiego*. 10. Warszawa : Wiedza powszechna, 1997. 508 s. ISBN 83-214-0923-7
- pod red. BARTMIŃSKIEGO, J.; HANDKE, K. *Współczesny język polski*. Lublin : Wydawnictwo uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2001. Terytorialne odmiany polszczyzny, s. 695. ISBN 83-227-1699-0.
- BURYÁNEK, J. *Interkulturní vzdělávání II : doplněk k publikaci Interkulturní vzdělávání nejen pro středoškolské pedagogy*. Praha : Člověk v tísní, 2005. 169 s. ISBN 80-903510-5-0
- ČERMÁK, F. *Jazyk a jazykověda*. Praha : Karolinum, 2007. 207 s. ISBN 978-80-246-0154-0
- DUBISZ, S.; KARASÍ, H.; KOLIS, N. *Dialekty i gwary polskie*. 1. Warszawa : Wiedza powszechna, 1995. 176 s. ISBN 83-214-0989-X
- DUBISZ, S. A KOL. *Uniwersalny słownik języka polskiego*. Warszawa : Wydawnictwo naukowe PWN, 2004
- FILIPEC, J; ČERMÁK, F. *Česká lexikologie*. Praha : ACADEMIA, 1985. 281 s.
- FILIPEC, J. A KOL. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. 3. Praha : Academia, 2004. 647 s. ISBN 80-200-1080-7
- HAUSER, P. *Nauka o slovní zásobě*. 1. Praha : SPN, 1980. 192 s
- HUBÁČEK, J. *O českých slanzích*. 2. Ostrava : Profil, 1981. 214 s. ISBN 80-7106-858-6
- CHLOUPEK, J. a kol. *Statistika češtiny*. Praha : SPN, 1990. 294 s. ISBN 80-04-23302-3
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. Praha : Portál, 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0
- JĘDRZEJEWSKI, M. *Młodzież a subkultury*. Warszawa : ŻAK Wydawnictwo Akademickie, 1999. 254 s. ISBN 83-86770-91-0
- JIRSOVÁ, A.; PROUZOVÁ, H.; SVOZILOVÁ, N. Poznámky k mluvě mládeže. *Naše řeč* [online]. 1964, 47, 4, [cit. 2011-08-05]. Dostupný z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5057>
- KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. 5. Praha : SPN, 1995. 855 s.
- LOTKO, E. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 3. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 128 s. ISBN 80-244-0720-5

- LUCINSKI, S. *Mmwarszawa* [online]. 2009 [cit. 2011-08-01]. Gwary polskie w internecie. Dostupné z WWW: <<http://www.mmwarszawa.pl/269031/2009/6/11/gwary-polskie-w-internecie?category=news>>
- MACHOVÁ, S.; ŠVEHLOVÁ, M. *Sémantika a pragmatická lingvistika*. Praha : PedF UK, 2001. 159 s. ISBN 80-7290-061-7
- MAŃCZAK-WOHLFELD, E. *Analiza dekompozycyjna zapożyczeń angielskich w języku polskim*. 1. Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1992. 134 s. ISBN 83-233-0565-X
- MAŃCZAK-WOHLFELD, E. *Tendencje rozwojowe współczesnych zapożyczeń angielskich w języku polskim*. 1. Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1995. 96 s. ISBN 83-7052-347-1
- MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. Praha : Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X
- MARKOWSKI, A. *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*. 2. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002. 1787 s. ISBN 83-011-3680-4
- MARTINCOVÁ, O. A KOL. *Nová slova v češtině – slovník neologizmů*. 1. Praha : Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0
- PRŮCHA, J. A KOL. *Pedagogický slovník*. 4. Praha : Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8
- SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže – Uvedení do problematiky*. 1. Praha : Grada, 2010. 288 s. ISBN 978-80-247-2907-7
- VÝRKOVÁ, Iveta. *Leksyka polskiego slangu studentskiego : ekscerpcja słowników i żywego języka*. Olomouc, 2007. 69 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci
- WASZAKOWA, K. *Przejawy internacjonalizacji w słotwórstwie współczesnej polszczyzny*. 1. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2005. 265 s. ISBN 83-235-0055-X
- WIDAWSKI, M. *Uniwersytet Gdański* [online]. 1998 [cit. 2011-08-01]. Słownik Polskiego Slangu. Dostupné z WWW: <<http://www.univ.gda.pl/slang/>>
- Wikipedia* [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Čeština. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ce%C5%A1tina>>
- WILKOŃ, A. *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*. 1. Katowice : Uniwersytet Śląski, 1987. 113 s. ISBN 8322601247

Seznam zkratek

hovor.	hovorově	úř.	úředně
kniž.	knižně	škol.	školsky
um.	emělecky	biol.	biologicky
sport.	sportovně	tech.	technicky
zast.	zastarale	prav.	právnicky
chem.	chemicky	voj.	vojensky
pol.	politicky	ek.	ekonomicky
publ.	publicisticky	lék.	lékařsky
potr.	potravinářsky	slang.	slangově
editor.	editorsky		
aj.	a jiné	s.	strana
ang.	anglicky	tj.	to jest
apod.	a podobně	tzn.	to znamená
např.	například		
SSČŠV	Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost		
NSČ	Nová slova v češtině – slovník neologizmů		
USJP	Uniwersalny słownik języka polskiego		
PS	Pedagogický slovník		
SCS	Slovník cizích slov		
SPS	Słownik polskiego slangu		

Seznam grafů a obrázků

Obrázek 1: Nářečí češtiny	16
Obrázek 2: Nářečí polštiny	21
Graf 1: Diferenciace a stratifikace českého národního jazyka	15
Graf 2: Diferenciace a stratifikace polského národního jazyka	19

Seznam příloh

Příloha č. 1: Slovník na CD	
-----------------------------	--